

To'on yó'o kían mií noó ni taa San Pablo ni sa'an noó na ñoo Corinto

Ká'an Pablo ndisá'án

¹ Yu'u kúu Pablo, na ni nakana Ndios kakuu iin apóstol Jesucristo, dá kane'i to'on na, tátō'on kī'o kóni mií Ndios. Ta yu'u xí'ín ñani yo Sóstenes ² ká'an ndu ndisá'án xí'ín ndo'ó, na kúu ñayuu Ndios ndéi ñoo Corinto, ndo'ó na ni nduvii Ndios sa'á ña ni kee Cristo Jesús, ta ni kana na ndo'ó ña kakuu ndó ñayuu mií ná, ta dión ta'ani ni kee na xí'ín ñayuu ndéi ndidaá kúu xían, na nákonì ña sato'o na kúu Jesucristo, na kúu sato'o na xí'ín sato'o yo. ³ Ta mií tatá yo Ndios xí'ín sato'o yo Jesucristo ná kee ña manì xí'ín ndó, ta naki'o na ña koo va'a ini ndo.

Náki'o Pablo ndivé'e sa'á ña ni xī'o oon Ndios noó ñayuu ñoo, dá ná katī'a na kechóon na noo ná

⁴ Ta daá kuití vá náki'o yu'u ndivé'e noo tatá yo Ndios sa'a ndo'ó, sa'a ndidaá kúu ña manì ña kían ni xī'o oon na noo ndo sa'a Cristo Jesús. ⁵ Dá chī ni kekuíká Ndios ndo'ó noo ndidaá ña'a sa'á ña ni kee Jesús, chī ni kekuíká ná ndo'ó xí'ín to'on ká'an ndo, xí'ín ña koo ndichí cháá ka ndo xí'ín to'on na. ⁶ Ta ñoo kían ná'a ña miían ndaa ndíta ndaa ndo xí'ín to'on va'a ni seídó'o ndó sa'a Cristo. ⁷ Sa'á ñoo ni iin tó'ón ña'a o kámani noo ndo, dá katī'a ndó kee ndó choon Ndios xían nani ndáti ndó kasandaá kuu na'a noo sato'o yo Jesucristo. ⁸ Ta mií tatá Ndios kúu na chindeé ndo'ó, dá kandita toon ndó

xí'ín ná nda noo ndí'i, dá kían ni iin tó'ón ta'on kuachi o koo sata ndo tá ná kasandaá kuu nandió koo tuku Jesucristo, na kúú sato'o yo, kasaá na. ⁹Iin na ndaa kúú Ndios, ta mií ná kúú na nina kana ndo'ó ña kandita ndó xí'ín de'e na Jesucristo, na kúú sato'o yo.

Ko vá'a ña tá'anda tá'an na kúú kuendá Jesús

¹⁰ Seí nda'ávij noo ndo'ó, ñani mií, xí'ín kuu sato'o yo Jesucristo ña iin tó'ón ná kakuu ña ná kani ini ndo, ta ná dá'a ni ka'anda tá'an ndó. Nóchí kandeí ndó, iin tó'ón ná kakuu ñaxintóni ndo, ta iin tó'ón ná kakuu ña ná kani ini ndo. ¹¹ Chí nĩ katóni inij, ñanij, nĩ kee na ve'e Cloé, ña naá tá'an ndó noo ña kándisa ndó. ¹² Dión ká'in xí'ín ndó, dá chí dao ndó kaá ña kúú ndó kuendá Pablo, ta dao ka ndo kaá ña kúú ndó kuendá Apolos, ta dao ka ndo kaá ña kúú ndó kuendá Cefas, ta dao ka ndo kaá ña kúú ndó kuendá Cristo. ¹³ ¿Á kua'a vá nĩ ta'anda Cristo, xiní ndo? ¿Á nĩ sarkaa Pablo ndika cruz, xiní ndo? O, ¿á xí'ín kuu yu'u nĩ sodó ndúta ndo'ó, ká'an ndó? ¹⁴ Náki'oi ndivé'e noo Ndios chí nĩ iin tó'ón ndó ko ní dákodo ndúta yu'u, sava'a Crispo xí'ín Gayo va kúú ra nĩ dakódo ndúta yu'u. ¹⁵ Sa'á ñoó ni iin ñayuu o kuu kaa ña nĩ sodó ndúta ná xí'ín kuu yú'u. ¹⁶ Ta nĩ dakódo ndúta ta'anij na ve'e Estéfnas, tído ko ndúsaá inij á ió dao ka na nĩ dakódo ndútaí. ¹⁷ Dá chí ko ní sa'ándá Cristo choon nooí ña dákodo ndútaí ndo'ó, di'a nĩ xi'o na choon nooí ña dána'i to'on va'a na. Ta ko ndúkú ta'on yu'u to'on ndichí dáxino inij ndo'ó, chí ko kónij kenóoi ña nĩ kee Cristo tá nĩ xi'i na sa'a yo ndika cruz.

Jesucristo kúú ndée mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná

¹⁸ Dá chì to'on va'a ña ká'an sa'á ña nì xi'i Cristo ndika cruz kían diki noó na kua'an naá. Tído noo yóó, na nì'í ña kakì, to'on yó'o kúú ndée mií Ndios ña dákaki ñaá. ¹⁹ Dá chì di'a ká'an tuti ii Ndios:

Dánaá vai ña ndichí taa,
ta kañó'í ñaxintóni ñayuu kándaá ini.

²⁰ Sa'á ñoó, ¿ndi ndó'o na kómí ña ndichí viti, tá dáá? Ta, ¿ndi ndó'o na dakuá'a ña ndichí? Ta, ¿ndi ndó'o na ká'an to'on ndichí ió ñayuu yó'o? ¿Á ko ná'a ta'on ndó ña nì kenóo Ndios ña ndichí ió ñayuu yó'o? ²¹ Ta xí'ín ña ndichí kómí Ndios nì chikaa ini na ña o kásandaá ñayuu kana'á ná mií Ndios xí'ín ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a nì nata'an ini mií Ndios dákaki na ñayuu kándisa to'on dána'a ndu, va'ará to'on diki va kían noo dao ka ñayuu.

²² Ta na Israel kúú na xika iin ña ndato, dá kandía na, ta na griego kúú na ndúkú to'on ndichí, dá kandía na. ²³ Tído ndu'u kúú na dána'a sa'a Cristo, na nì xi'i ndika cruz. Ta to'on yó'o kían dár'u'u na Israel, ta kían to'on diki noó na griego. ²⁴ Tído noó ñayuu nì nakana mií Ndios, á mií ná kúú ná na Israel, o á mií ná kúú ná na griego, Jesucristo kúú ndée mií Ndios xí'ín ña ndichí mií ná. ²⁵ Dá chì to'on Ndios, ña chínani ñayuu kúú to'on diki, ña ndichí cháá ka kían o duú ña ndichí kómí na ndéi ñayuu yó'o. Ta ña'a Ndios, ña ká'an ñayuu kúú ña vitá cháá ka, di'a ña'a ndakí cháá ka kían o duú ña ndakí noó ñayuu.

²⁶ Sa'á ñoó, kandé'é ndó, ñani, chì tá nì nakana Ndios ndo'ó xoo mií ná, cháá vá ndó nì sá kuu ñayuu ndichí noó ñayuu ndéi ñayuu yó'o, ta cháá

ta'ani ndó n̄i sā kuu ñ̄ayuu né'e choon, ta cháá ta'ani ndó n̄i sā kuu de'e nā kuiká ndáya'i.

27 Ch̄i n̄i kāxi Ndios ñ̄ayuu x̄ixi noó ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuú yó'o, dá kenóo na ñ̄ayuu kaá ndichí. Ta n̄i kāxi ta'ani na ñ̄ayuu kō ndakí noó ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuú yó'o, dá kenóo na ñ̄ayuu kaá ndakí. 28 Ta n̄i kāxi ta'ani na ñ̄ayuu nóo x̄í'ín ñ̄ayuu kō ndáya'i noó ñ̄ayuu ndéi ñ̄ayuú yó'o, x̄í'ín nā koó ñ̄a'a kúú, dá dátúú ná ñ̄a ndáya'i ñ̄ayuú yó'o. 29 K̄i'o dión n̄i kee Ndios, dá kían ni iin tó'ón ñ̄ayuu ná ō kúu chindaya'i mií noo ná.

30 Ta mií Ndios kúú nā n̄i x̄i'o ñ̄a n̄i nduu yó ñ̄ayuu Cristo Jesús, ta sa'á Cristo n̄i x̄i'o na ñ̄a ndichí noo yo, x̄í'ín ñ̄a kandoo vii yo noo ná, x̄í'ín ñ̄a koo vii yo, x̄í'ín ñ̄a kāki yó t̄ixi ndá'a kuachi yo. 31 K̄i'o dión n̄i kee Ndios, dá ch̄i k̄i'o di'a va ká'an tuti īi ná: “Tá'an nā ká'an kuryíí, kánian kuryíí ná sa'á ñ̄a n̄i kee sato'o yo Ndios sa'a ná.”

2

Dána'a Pablo sa'á ñ̄a n̄i x̄i'i Jesucristo ndika cruz sa'a yo

1 Sa'á ñ̄oó, ñ̄ani, tá n̄i saai noo ndéi ndó n̄i daná'i to'on n̄i n̄i'í noo mií Ndios, ko ní kéchóoin to'on táyíí o to'on ndichí. 2 Ch̄i n̄i ch̄ikāa inii dána'i noo ndo sava'a sa'a Jesucristo, x̄í'ín sa'á ñ̄a n̄i kee na sa'a yo ndika cruz. 3 Tá n̄i sā ioi x̄í'ín ndó, nda'í va n̄i sā ioi, ta n̄i sā ndei n̄ino nda'oi ñ̄a yu'íi. 4 Ta ko ní ndúkúí to'on luu, ñ̄a kána ñ̄axintóni tāa ñ̄ayuú yó'o ka'in x̄í'ín ndó, dá xino ini ndo. Ch̄i di'a n̄i na'a mií Espiritu īi Ndios ndée kómí ná tein ñ̄a n̄i daná'i noo ndo. 5 Dión dá kían ná dá'a ni kandeé iní ndo Jesús

kee ña ndichí íó ñayuu yó'o, di'a kandeé iní ndo ná kee ndée Ndios.

Kómí yó Espíritu ij Ndios

⁶ Tído ndu'u kúú na ká'an to'on ndichí xí'ín na ndíta ni sisa xí'ín ña kándísa na, tído to'on ndichí yó'o, ko kíán to'on ndichí kómí na kúú kuendá ñayuu yó'o, ta ko kíán to'on ndichí dándáki taa né'e choon ñayuu yó'o, tá'an ra sa kua'an naá vá. ⁷ Tído ndu'u kúú na ká'an sa'a to'on ndichí, ña ná'á iin tó'ón míi Ndios, tá'an ña sa káa de'é. Ta ña ndichí yó'o kíán ña ni chikaa ini míi ná kee na tá ko ñá'a kava'a na ñayuu yó'o, dá ná kuu natiin yó ñaño'ó k'i'o na noo yo. ⁸ Ta ni iin tó'ón taa né'e choon ñayuu yó'o ko ní x'i'o kuendá sa'á ña ndichí yó'o, dá ch'i tá ni x'i'o ra kuendá sa'án, dá kíán o chírkaa ta'on ra sato'o yo Jesús, na kómí ndidaá ñaño'ó, ndika cruz, ní kúu. ⁹ Ch'i di'a ká'an tuti ij Ndios:

Tá'an ña'a ko ní xiní ñayuu xí'ín noo ná,
xí'ín ña ko ní seídó'o na,
xí'ín ña ni iin kuu ko ní nákani ini níó ná sa'a,
ñoó kíán ni kendu Ndios k'i'o na noo ñayuu kóni
ñaá.

¹⁰ Tído ndidaá kúú ña yó'o kíán ni na'a Ndios noo yo ni kee Espíritu ij míi ná. Ch'i Espíritu ná kúú na ndé'é va'a ndidaá kúú ña'a, va'ará nda maá ini níó Ndios kíán.

¹¹ Ta, ¿nda yoo kúú iin taa ná'á ndi nákani ini iin ka taa? Sava'a iin tó'ón espíritu nákaa ini ra kíán ná'á ndí kíán nákani ini ra. Ta dión ta'ani, ni iin tó'ón ta'on ñayuu ko ná'á ndi nákani ini Ndios, sava'a iin tó'ón Espíritu míi vá ná ná'á ndí kíán nákani ini na. ¹² Ta yóo kúú na ko ní nátiin ta'on yó espíritu kómí na kúú kuendá ñayuu yó'o. Di'a

n̄i n̄atiin yó Espír̄itu n̄i kii noḡ míi Ndios, dá kuu kandaā ini yo ndí k̄ián kúú ña va'a n̄i x̄i'o Ndios noḡ yo. ¹³ Ta sa'a ndidaá kúú ña'a yó'o ká'an ndu, tído ko ká'an ta'on ndu tát'on k̄i'o dána'a na kómí ña ndichí ñayuu yó'o. Di'a dána'a ndu x̄i'ín to'on n̄i daná'a Espír̄itu īi Ndios noḡ ndú, ch̄i dána'a ndu to'on n̄i kii noḡ Espír̄itu Ndios noḡ na kómí Espír̄itu ná.

¹⁴ Ta ñayuu ko kómí Espír̄itu īi Ndios, o kúu ta'on natiin na ña dána'a Espír̄itu īi Ndios, dá ch̄i d̄iki va k̄ián noḡ ná. Ta o kúu ta'on katóni ini na ñá. Dá ch̄i sava'a na kómí Espír̄itu īi Ndios kúú na kuu kandaā ini sa'án. ¹⁵ Ta ñayuu kómí Espír̄itu Ndios kúú na keyíko va'a sa'a ndidaá ña'a, ta ko ín ta'on kuu keyíko sa'a ná. ¹⁶ Ch̄i di'a kaá tuti īi Ndios: “¿Ndá yoo kandeé kana'á ndí k̄ián nákan̄i ini sato'o yo Ndios? ¿Ndá yoo kat̄i'a dána'a noḡ ná?” Tído yóó kúú na kómí ñaxintóni Cristo.

3

Kéchóon nduú Pablo x̄i'ín Apolos noḡ Ndios

¹ Tído ko ní kúu ta'on dána'i noḡ ndo'ó, ñani, tát'on k̄i'o dána'i noḡ ñayuu kómí Espír̄itu īi Ndios. Di'a n̄i daná'i noḡ ndo'ó tát'on k̄i'o dána'i noḡ ñayuu kée ña kóni ñi ná, ch̄i tát'on takuálí vá kúú ndó noḡ to'on Cristo. ² Sa'á ñoḡ n̄i x̄i'oi lechí va n̄i x̄i'í ndó tát'on k̄i'o kée na x̄i'ín takuálí, dá ch̄i o kúu keí x̄i'í ña seí na yatá. Ta k̄i'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó, dá ch̄i ko ní kúu ta'on natiin ndó ña ndichí cháa ka sa'a Ndios, ta nda viti o kúu īi vá natiin ndóan. ³ Dá ch̄i kée īi vá ndó ña kóni ñi ndo, dá ch̄i ió īi vá ña u'ū ini ndo, ta naá tá'an īi vá ndó, ta sa'ándá tá'an īi vá ndó. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'a ña

kúú ndó ñayuu kée ña kóni ñíi, ta ná'a ta'anian ña kée ndó tátò'on kée ñayuu kò ná'á Ndios? ⁴ Dá chí tá ká'an ndo ña kúú ndó kuendá Pablo, o ká'an ndo ña kúú ndó kuendá Apolos, ¿á kò ná'á ta'on ndó ña ña yó'o ná'a ña kúú ndó ñayuu kée ña kóni ñíi?

⁵ Ta, ¿ndí kián kúú Pablo, ká'an ndó? Ta, ¿ndí kián kúú Apolos, ká'an ndó? Chí sava'a na kéchóon noo Ndios oon va kúú ndu'u, ta ni daná'a ndu noo ndo, dá ni kandísa ndó. Chí iin rá iin ndu kée choon ni xí'o sato'o yo Ndios noo ndú. ⁶ Yu'u kúú ra ni ni'i choon ña chí'i tata, ta Apolos ni ni'i choon ña ko'oni naan. Tído mií vá Ndios kúú na dákuá'anoan. ⁷ Sa'á ñoó ni ña'a kò kúú ta ni chí'i tata, ni ra ni so'onian, sava'a Ndios vá kúú na ndáya'i, chí mií ná kúú na dákuá'anoan. ⁸ Iin nóo vá ndáya'i ta ni chí'i tata, xí'in ra ni so'onian, va'ará iin rá iin ra nátiin ya'i tátò'on kí'o káa choon ni kee ra. ⁹ Chí ndu'u kúú ra kéchóon noo choon Ndios, ta ndo'ó kúú tátò'on ño'ó xíti noo ná, ta kúú ta'ani ndó tátò'on kí'o iin ve'e, ña nákaa na káva'a na.

¹⁰ Ta sa'á ña maní ni kee Ndios xí'in, sa'á ñoó kúú tátò'on iin na tí'a káva'a ve'e, chí ni chindú'í sa'án. Ta dao ka na kúú na dáxi'noan. Sa'á ñoó kánian kandaá iin rá iin na choon kée na, dá kandoo va'an. ¹¹ Dá chí kò ín ka kuu chindu'u iin ka sa'a ve'e noó ña sa kándu'u, chí sa'a ve'e ñoó kúú mií Jesucristo. ¹² Ta sata sa'a ve'e yó'o kuu va ndane'e na iin ve'e xí'in oro, o plata, o xí'in yuu luu ndáa, o xí'in yíto, o xí'in ñoo te'í, o xí'in ra itá tirió. ¹³ Tído iin rá iin choon kían ná'a miían á choon va'a kían o koó. Chí tá ná kasandaá kuu keyíko Ndios sa'án, dá kandaá iniio ndi ndo'an kee ño'ó kái. Ta dión keean xí'in iin rá iin choon, dá chí ño'ó kái kían korndodó ñaá. ¹⁴ Tá koó ña'a ndo'o ña ni

kava'a na sata sa'a ve'e ñoó, dá kían natiin na ya'i sa'a choon ni kee na. ¹⁵ Tído tá ná kei ña ni kava'a na, dá kían naá óon va choon ni kee na. Ta va'ará ná káki na, tído ndo'o níó ná tátò'on kí'o ndó'o na yá'a noo ño'ó kéi.

¹⁶ ¿Á kò ná'á ta'on ndo'ó ña kúú ndó ve'e ño'o Ndios, ta Espíritu ná ió ini ndo? ¹⁷ Tá ió iin káa ñayuu ndúkú dánaá na ve'e ño'o Ndios, dá kían dánaá vá ñaá Ndios, chí ve'e ño'o ií Ndios vá kúú ndo'ó.

¹⁸ O sa dánda'í ndo mií ndó, chí tá ká'an dao ndo'ó ña kúú ndó na ndichí xí'ín ña ndichí ió ñayuú yó'o, dá kían va'a cháa ka kee ndó mií ndó kakuu ndó ñayuu kò ndichí xí'ín ña ndichí yó'o, dá kían kasandaá ndo kakuu ndó ñayuu ndichí noo Ndios.

¹⁹ Dá chí ña ndichí ió ñayuú yó'o kían iin ña'a kò chón noo Ndios. Chí di'a va ká'an tuti ií Ndios: “Nátiin Ndios ta ndichí tein ña ma'ña kée ra.” ²⁰ Ta ká'an ta'anian di'a: “Ná'á vá Ndios ña nákanini ini ta ndichí, ña kían ña kò chón”, kaáan. ²¹ Sa'á ñoó ná dá'a ni chindaya'i ndó mií ndó sa'á ña ndíta ndó xí'ín ta yó'o o ta káa, chí ndidaá vá ña'a kúú ña'a mií ndó. ²² Sa'á ñoó Pablo, xí'ín Apolos, xí'ín Cefas, xí'ín ñayuú yó'o, xí'ín ña takí yo, xí'ín ña kuu yo, xí'ín ña ndó'o yó viti, xí'ín ña vei ndo'o yó chí noo, ndidaá kúú vá ña yó'o kúú ña'a mií ndó. ²³ Ta ndo'ó kúú kuendá Cristo, ta Cristo kúú kuendá Ndios.

4

Ká'an Pablo sa'a ndidaá ña'a ni kee na sa'á na kúú kuendá Jesús ndéi ñoo Corinto

¹ Sa'á ñoó kánian kee ndó kuendá ña kúú ndu'u ta kéchón noo Cristo, ta ni natiin ndu choon ña

kían dána'a ndu sa'á ña ná'á iin tó'ón mií Ndios. ² Ta ndidaá na ni natiin iin choon, miían ndúsa kánian na'a na mií ná ña kendaá na choon ni natiin na. ³ Ta ko né'e tandíni á keyíko ndo sa'á ña kéei, o á ta né'e choon ná keyíko sa'a ñá. Ta ni mií yu'u ko keyíko sa'á ña kéei. ⁴ Ta va'ará ko nákaní kuáchi inii noo ña kéei, tído ña yó'o ko kóni kaa ña ni keva'i noo Ndios. Dá chi na keyíko ndaa sa'í kúú sato'o yo Ndios. ⁵ Sa'á ñoó ná dá'a ni chindaá noo ndo keyíko ndo sa'á ña kée ni iin ñayuu. Kandati ndó nda ná nandió ko na kúú sato'o yo Jesús, chi noón kúú na dánátuu ndidaá kúú ña'a ni kede'é yo. Ta dánátuu ta'ani na ña nákaní ini yo, dá natiin iin rá iin yó ñañó'ó kánian ni'i yo noo Ndios.

⁶ Ñani, ni ka'in sa'a ndidaá ña kée mií xí'in ña kée Apolos sa'á ña kú'u ini ndu sa'a ndo, dá kían kande'é ndó tát'on k'i'o kée ndu, dá kat'i'a ndó kee ndó tát'on k'i'o sa'ándá tuti i'i Ndios choon, dá kían ná dá'a ka ni chindaya'i ndó dao na dána'a noo ndo, ta kenóo ndó dao ka na. ⁷ Ta, ¿ndá yoo kúú ndó, xini ndo? Ta, ¿ndí kían ió noo ndo, ña kían ko ní xi'o Ndios noo ndo? Ni ña'a va. Ta sa'á ña ni ni'i óon ndoan, sa'á ñoó, ¿ndiva'a chindaya'i ndó mií ndó ña ká'an ndo ña ko ní ni'i ndoan, tá dáá?

⁸ Ká'an ndó ña ni iin ña'a ko kámani noo ndo, ta ká'an ndó ña kuíká ndó xí'in ña'a Ndios, ta ká'an ndó ña kúú ndó rey, ta koó ka choon kúú ndó ndu'u. Tído ndeé ka vían va'a tá miían ndaa ndisa kúú ndó rey, dá kían ni'i ta'ani ndu ña dándáki nduú ndu'u xí'in ndó.

⁹ Chi ká'an yu'u ña nda sata kuií ni chikata Ndios ndu'u, na kúú apóstol. Chi ndó'o ndu'u tát'on k'i'o ndó'o ra ni ta'anda choon ña kuu. Ta kúú ndu'u

táto'on ñayuu ná'a diki ñayuú yó'o, noo ángel xí'ín noo ñayuu. ¹⁰ Ta ndu'u kúú ñayuu xixi noo ñayuu sa'á ña dána'a ndu sa'a Cristo. Tído ndo'ó, kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndichí sa'a Cristo. Ta ndu'u kúú na vitá ini noo ndo'ó, tído ndo'ó kúú na ndakí. Ta ndo'ó kúú na ió ñañó'ó, ta ndu'u kúú ra koó ñañó'ó, xiní ndo. ¹¹ Ta nda viti nda'í kuíko ndu'u, ta nda'í íchi ini ndu, ta ko ní'í ndú dá'on kandixi ndu. Ta kéndava'a ñayuu xí'ín ndú, ta ni ve'e ndu koó. ¹² Ta kuitá ndu kéchóon ndu xí'ín ndá'a mií ndú. Ta ká'an ndava'a ñayuu xí'ín ndú, tído ndu'u, xika ndu ña va'a sa'a ná noo Ndios. Ta kéndava'a na xí'ín ndu'u, tído xí'o ndeé vá ini ndu. ¹³ Chínani kini na ndu'u, tído luu ká'an ndu xí'ín ná. Ta ni kasandaá ndu kúú ndú táto'on xe'e, chi nda viti kée na xí'ín ndu'u táto'on k'i'o kée na xí'ín ña ko chóon.

¹⁴ Ta ko táai ña yó'o kosaa noo ndo, dá kaka'an noo ndo. Di'a táai ña kosaa noo ndo, chi kónij ka'an ni'inii noo ndo, chi kúú ndó táto'on de'e maníí. ¹⁵ Ta va'ará ná kakomí ndó táto'on uxí mií ta dána'a noo ndo sa'a Cristo, tído iin tó'ón vá kúú tatá ndo. Ta yu'u kúú tatá ndo, chi ni daná'i noo ndo ña kúú to'on va'a ña ká'an sa'a Cristo Jesús, ta ni kandísa ndóan. ¹⁶ Sa'á ñoó seí nda'avíi noo ndo ña kee ndó táto'on k'i'o kée miíí.

¹⁷ Sa'á ñoó ni tanda'á yu'u Timoteo kosaa xi noo ndéi ndó. Ta kúú xí táto'on de'e maníí, ta iin ndaa xi xí'ín sato'o yo Ndios. Ta mií xí dándusaa ini ndo táto'on k'i'o kée yu'u sa'á ña kándísai Cristo, ta k'i'o dión dána'i noo na kúú kuendá Jesús ndéi iin rá iin xían noo yá'i kua'in. ¹⁸ Ta ió dao ndó ni kasá'a kée ndó mií ndó ña kúú ndó na ndáya'i, chi ká'an ndó ña o sáa kai noo ndéi ndó xaan. ¹⁹ Tído yachi nda'o saai koto ni'ini ndo'ó tá k'i'o dión kóni sato'o yo

Ndios, dá ná kandaa inij á miían ndaa ndisa kómí na ch́ndaya'i mií ñóó ndée Ndios, o to'on ká'an oon va na kíán. ²⁰ Dá ch́i tá ñó'o yó tixi ndá'a Ndios, kó kíán ña ka'an oon yó, ch́i kíán ña kómí ndisa yó ndée ná. ²¹ ¿Ndá kíán kóni ndo? ¿Á kóni ndo ña saai dánanii ndo'ó, o á kóni ndo ña saai xí'ín ña kú'u inii sa'a ndo, ta xí'ín ña kueé inii?

5

Sa'ándá Pablo choon noó ñayuu ñóó ña taó xóo na taa ni kee kuachi kini

¹ Miían ndaa ni ni'i tó'in ña tein mií ndó xaan nákaa iin taa kée kuachi ka'an noo. Ta kuachi kini nda'o kíán yó'o, ch́i ni ñayuu kó ná'á Ndios kó kée táto'on k'i'o kée taa xaan, ch́i kídí ra xí'ín naná ke'én ra. ² Tído ndo'ó kúú ra kúryíi ij vá ndó. ¿Á kó ná'á ndó ña kánian kunda'í va ini ndo, dá taó ndo taa kée kuachi ñóó tein mií ndó xaan? ³ Ta va'ará koó yu'u ió xí'ín ndó xaan, tído kee ndó kuendá ña ió ñaxintóníi xí'ín ndó. Ta sa'á ña kíán táto'on k'i'o ió'i xí'ín ndó, sa'á ñóó sa ni keyíkoí sa'á ña kini ni kee taa xaan. ⁴ Ta xí'ín kuú sato'o yo Jesucristo nataka ndo, ta kee ndó kuendá ña ió'i xí'ín ndó, ta xí'ín ndée sato'o yo Jesucristo ⁵ nak'i'o ndó taa xaan noo ndá'a ña u'u, dá ná ndo'o níó rá, dá ná naá ña kini kátoó ñíi rá, dá káki níó rá tá ná kasandaá kuú nandió koo tuku sato'o yo Jesús kasaa na.

⁶ Sa'á ñóó kó vá'a ta'on ña kúryíi ndó. ¿Á kó ná'á ta'on ndó ña xí'ín lú'u chí'í vá levadura, ta kúú dákuíta tachi vaan iin tu'u yúsa káva'a pan? ⁷ Sa'á ñóó nduvii ndo mií ndó noó kuachi kée ra, ch́i kíán táto'on levadura dátuuán ndo'ó, dá kaku ndó táto'on yúsa saá, ña kó ní kí'in tá'an xí'ín

levadura. Dá chí Cristo kúú tátò'on léko sa'ání na Israel kéká'ano na víko pascua, chí ñi doko ná mií ná sa'a yo. ⁸ Sa'a ñoó ná keká'ano yó víko pascua miía, ta ná dá'a ni kechóon yó levadura, ña kúú ña kini xí'ín ña ko vá'a. Di'a ná kechóon yó pan, ña ko ní kí'ín tá'an xí'ín levadura, ña kúú ña kée yó ña ndaa xí'ín ndino'o ini yo.

⁹ Ta noo iin ka tuti ñi tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ka ndo xí'ín ñayuu kée kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na. ¹⁰ Tído ko kóni kaaan ña kankuei xoo ndó tein ñayuu ko ná'á Ndios kée kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na, xí'ín na kátóo kakomí ña'a dao ka ñayuu, xí'ín na kí'ín kuí'íná, xí'ín na ndáño'o yoko. Dá chí miian ndúsa kánian kankuei va ndó ñayuu yó'o, dá kandeé ndó kankuei ndó tein na. ¹¹ Tído tuti ñi tanda'í kosaa noo ndo ká'an ña o sa káne'e tá'an ndó xí'ín ñayuu ká'an kúú kuendá Jesús tá kée na kuachi xí'ín na ko kúú yí ná o ñadi'í na, o tá kátóo na kakomí ná ña'a dao ka ñayuu, o tá ndáño'o na yoko, o tá kúú ná na to'ón, o tá xí'i na, o tá kí'ín kuí'íná ná. Ta ni o sa kóo ini ndo kasá'an ndó xí'ín ná. ¹² Chí, ¿ndí kían kúú yu'u ña keyíko sa'a ñayuu ko nátaka dákuá'a xí'á? Tído, ¿á ko ná'á ndó ña kánian keyíko yo sa'a na dákuá'a dáó xí'á? ¹³ Chí ñayuu ko nátaka dákuá'a xí'á, mií Ndios kúú na keyíko sa'a ná. Sa'a ñoó taó ndo ta kée kuachi nákaa tein ndó xaan ná ko'on ra.

6

Ná dá'a ni ko'on ndo noo ta né'e choon tá ndó'o ndó tandó'ó tein mií ndó

1 ¿Á kō ná'á ndó ña tá naá iin káa ndó xí'ín iin ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, kō vá'a ta'on kée ndó tá ná ko'on ndo noó ɬaa né'e choon ñayuu yó'o ka'an kuachi ndó sa'a ñani ndo? ¿Ndiva'a kō ká'an di'a ndó xí'ín na kúu ñayuu Ndios, dá keyíko na sa'a ndo? 2 ¿Á kō ná'á ta'on ndo'ó ña kasandaá iin kuu, dá ni'í yóo, na kúu ñayuu Ndios, ña keyíko yo sa'a ndidaá ñayuu? Ta sa'á ña ni'í ndo ña keyíko ndo sa'a ñayuu, sa'á ñoó, ¿ndiva'a o kúu keyíko mií ndó ɬandó'ó leé ndó'o mií ndó xaan, tá dáá? 3 ¿Á kō ná'á ta'on ndo'ó ña nda ángel ndéi induú keyíko yó sa'a? ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña ió choon ña keyíko yo sa'á ña ndó'o yó ñayuu yó'o? 4 Sa'á ñoó, tá ndó'o ndó ɬandó'ó ñayuu yó'o, ¿ndiva'a kua'an ndo noó ra né'e choon, tá'an ra kō sa'ání mií sa'á ña'a Ndios? 5 Ndidaá kúu ña yó'o ká'in xí'ín ndó, dá ná koo cháá ña ka'an noo ndo. ¿Á koó ví iin ɬa ndichí tein mií ndó xaan kuu keyíko sa'a ndo tá naá iin ñani ndo xí'ín iin ka na? 6 Chi di'a iin kúu mií ndó, na kúu kuendá Jesús xaan, naá tá'an ndó, ta né'e tá'an ndó kua'an ndo keyíko sa'a ndo noó ɬaa né'e choon, tá'an ra kō ná'á Ndios.

7 Ta sa'á ña naá tá'an mií ndó, sa'á ñoó ná'a ndo mií ndó ña kō ndíta ndaa ndo xí'ín Ndios. ¿Ndiva'a kō xí'o ndeé ní iní ndo tá kéndava'a na xí'ín ndó? Ta, ¿ndiva'a kō xí'o ndeé ní iní ndo tá kí'in kuí'íná ná ndo'ó? 8 Tído di'a kéndava'a ndó xí'ín ñani ndo, na kúu kuendá Jesús, ta kí'in kuí'íná ndó na.

9 ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña o ndú'u ta'on ñayuu káni noo dándáki Ndios? O sa dándalí ndo mií ndó, chi o ndú'u na kátoó kudí xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu noo ió Ndios, ni na ndáño'o yoko, ni na kídí xí'ín

nā kō kúú yí ná o ñadi'í nā, ni rā kídi xí'ín tāa xí'ín rá, ni ñá'a kídi xí'ín ñá'a xí'án, ¹⁰ ni nā kuí'íná, ni nā kátoó téi di'ón, ni nā xí'í, ni nā kini ká'an, ni nā mañá ō ndú'u noo dándáki Ndios. ¹¹ Ndidaá ñā yó'o ni sā kee dao ndo'ó tá satā, tído sā ni nduvii va ndó noo Ndios viti, ta ni xí'o na ñā koo vii ndo, ta ni kandoo vii ndo noo Ndios sa'á ñā kándéé iní ndo sato'o yō Jesús, xí'ín sa'á ñā ni ñatiin ndó Espiritu īi Ndios.

Ná dá'a ni kee ndó kuachi xí'ín nā kō kúú yí ndo o ñadi'í ndo

¹² Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído ō duú ndidaá ñá ki'o ñā va'a noo yō. Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído ná ō kí'o yó mií yó noo ni iin ña'a ñā dándákian yó. ¹³ Nī kava'a Ndios ña'a kaxío kaño'o tixío, ta nī kava'a tii yó ñā kaño'o ña'a kaxío, tído ndi nduú vaan dánaá nā. Tído kō ní kava'a na ñii yō ñā kían kudí yō xí'ín ndi ndáa mií vá ñayuu. Ch̄i di'a nī kava'a na ñii yō, dá koni kuáchí yó noo mií ná, ta mií ná kúú sato'o ñii yō. ¹⁴ Ch̄i Ndios, nā nī danátaki sato'o yō Jesús, noón ta'ani kúú nā dánátaki yó xí'ín ndéé ná.

¹⁵ ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā ñii ndo kúú kuendá Cristo? Sa'á ñoó, ¿á kuu ko'o xí'ín ñii yō, ñā kúú kuendá Cristo, ta dákí'in tá'an yóan xí'ín ñii iin ñá'a díkó mií noo tāa? Koó, ō kúú ta'on. ¹⁶ ¿Á kō ná'á ta'on ndó ñā tá nī ñaki'in tá'an ñii iin tāa xí'ín ñá'a díkó mií, dá kían nī nduu na iin tó'ón vá? Dá ch̄i di'a ká'an tuti īi Ndios: “Tá nī ñaki'in tá'an iin tāa xí'ín iin ñá'a, dá kían nī nduu na iin tó'ón vá.” ¹⁷ Tído nā nī ñaki'o mií noo sato'o yō Jesús, dión nī nduu na iin tó'ón xí'ín ná.

18 Kuino kúí ndo noó ña kátoó ndo kudí ndo xí'ín na kọ kúú ñadi'í ndo o yíí ndo. Dá chī ndidaá ka kuachi kée ñayuu kọ kían kuachi kée na xí'ín ñíí míí ná, tído na kée kuachi xí'ín na kọ kúú yíí ná o ñadi'í na, noón kúú na yá'a kée kuachi xí'ín ñíí míí ná. 19 Chī, ¿á kọ ná'á ta'on ndó ña yikí koño ndo kúú ve'e ño'lo noo ió Espírítu íí Ndios? Chī ió na ini ndo, chī nī natiin ndó na noo Ndios. Sa'á ñoó kọ dándáki ka ndo mií ndó, 20 dá chī ya'i nda'o nī chiya'i Ndios sa'a ndo. Sa'á ñoó keká'ano ndó Ndios xí'ín ñíí ndo, xí'ín espírítu ndo, chī ña'a Ndios kían.

7

Ká'an ni'ini Pablo noó ñayuu sa'a ndí kían kee na tá tánda'a ná

1 Ta viti kían ko'ín kasto'ín xí'ín ndó sa'á ña nī ndato'ón ndó yu'u noo tuti nī tánda'a ndó nī kii nooí, á ña va'a cháá ka kían ña ná o tánda'a ta xí'ín ñá'a. 2 Tído sa'á ña ióan ya'a ndó kee ndó kuachi xí'ín na kọ kúú yíí ndo o ñadi'í ndo, sa'á ñoó va'a cháá ka ná koo ñadi'í iin rá iin ndó, ta iin rá iin na ñá'a ná koo yíí ná. 3 Ta iin rá iin ta kánian kudí nduú ra xí'ín ñadi'í ra, ta kí'o dión ta'ani kánian kee na ñá'a xí'ín yíí ná. 4 Dá chī na ñá'a kọ dándáki ka na ñíí ná, ndaá yíí vá ná kúú ra dándáki ñaá. Ta nī ta kọ dándáki ka ñíí rá, ndaá ñadi'í ra kúú na dándáki ñaá. 5 Sa'á ñoó o sa kádí'inda ndo ñíí ndo noo yíí ndo o noo ñadi'í ndo. Tído tá nī kandoo mií ndó ña o náki'in tá'an ndó dao kuu, chī kóni ndo kane'e íí ndo ka'an ndo xí'ín Ndios, dá kían kuu va kee ndó dión. Tído ndi'i daá, naki'in tá'an nduú tuku ndó, chī oon ni ví o kí'o ndeé iní ndo, ta kexíxi

ñā u'u xí'ín ndó, dá yā'a ndó kee ndó kuachi xí'ín iin ka na.

⁶ Ndidaá ñā'a ká'in xí'ín ndó yó'o kían ká'an ni'inii noo ndo, tído ko kúú ta'an vaan choon sa'ándái noo ndo. ⁷ Ká'an yu'u ñā vā'a cháá ka kían ñā ná kandeí mií ndidaá taa tát'o'n kī'o ió mií yu'u. Tído díin díin va ñā'a nī ni'ī tá'ī iin rá iin ñayuu noo Ndios, chí ió dao na nī ni'ī tá'ī ñā kī'o ndeé iní nā kandeí mií ná, ta ió ta'ani dao na nī ni'ī tá'ī ñā tanda'a ná.

⁸ Ta ñā yó'o ká'an yu'u xí'ín takuáchí tákí, xí'ín nā kuáan ñā iin ñā vā'a kían ñā ná kandeí mií ná tát'o'n kī'o kée yu'u. ⁹ Tído tá ko xí'o ndeé iní nā chituu na ñā kóni ñíi ná, dá kían vā'a cháá ka ná tanda'a ná. Dá chí vā'a cháá ka ñā tanda'a ná o duú kaan ndo'o níó ná koni nā iin taa o iin ñá'a.

¹⁰ Ta noo ndo'ó, nā nī tandá'a, sa'ándái choon noo ndo, tído ko kían choon nī ndaki ñaxintóní, chí choon sa'ándá mií sato'o yo Ndios noo'í kían, ñā ndo'ó, nā ñá'a, o sa dánkoo ndó yíi ndo. ¹¹ Tído tá sa nī dánkoo iin ñá'a yíian, dá kían ná dá'a ni tanda'an xí'ín iin ka taa. Vā'a cháá ka ná ndaka ñā manī noo sátá'an iin rá iin na, dá naki'in tá'an tuku na kandeí na. Ta ndo'ó, ra taa xaan, o sa dánkoo ndó ñadi'í ndo.

¹² Ta ió ñā ka'in xí'ín dao ka ndo, vā'ará ko ká'an sato'o yo Ndios sa'án. Tá ió iin káa ñani yo, ta ko kándisa ñadi'í ra Jesús, tído ióan ñā koo iian xí'ín rá, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáá rá. ¹³ Tá ió iin káa nā ñá'a kándisa Jesús, ta ko kándisa yíi ná, tído tá ió ra ñā koo ijí rá xí'ín ná, dá kían ná dá'a ni dánkoo ñáá ná. ¹⁴ Chí iin yíi ko kándisa Jesús, ndé'é vā'a ñáá Ndios sa'á ñā kándisa ñadi'í ra. Ta iin ñadi'í ko kándisa Jesús, ndé'é vā'a ñáá Ndios sa'á ñā kándisa

yí̄an. Chì tá kọ kían dión, dá kían kandọo kini de'e na noọ Ndios, tído viti kúú xí takuáchí vii noọ ná.

¹⁵ Tído tá ká'án yí̄ ndọ o ñadi'í ndọ, nà kọ kándísa Jesús, ña dánkoo na ndọ'ó, dá kían konó ndó ná kee na dión. Chì nì ndaxì ndọ noó ña nì tandá'a ndó xí'ín ná tá ndó'o ndó dión. Chì nì nakana Ndios ndọ'ó ña kían kandeì va'a ndó. ¹⁶ Chì ndọ'ó, nà ñá'a xaan, ¿xí̄nì á kandeé ndó xí'ín yí̄ ndọ, dá nduu ra kuendá Jesús? Ta ndọ'ó, tã kúú yí̄, ¿xí̄nì á kandeé ndó xí'ín ñadi'í ndọ, dá nduu na kuendá Jesús?

¹⁷ Tído iin rá iin ndó kánian koo táto'on nì xì'o mií sato'o yo Ndios koo ndó tá nì nakana ñáá ná xoo mií ná. Ta ña yó'o kían dána'i noọ ndidaá kúú nà kúú kuendá Jesús iin iin xían noọ xí̄nooi. ¹⁸ Sa'á ñoó, ¿á sa nì ta'anda ñí̄ ndọ tá nì nakana ñáá Ndios? Dá kían nda dión koo va ndó. ¿Á ió dao ndó kọ ñá'a ta'anda ñí̄ tá nì nakana ñáá Ndios? Dá kían ná dá'a ni ka'anda ndoán. ¹⁹ Dá chì ña ta'anda ñí̄ yo xí'ín ña kọ ní ta'anda ña, ni iin ña'a kọ ndáya'i ña, dá chì ña ndáya'i noọ Ndios kían kee yó choon sa'ándá na. ²⁰ Sa'á ñoó kánian koo ī ndọ táto'on kì'o ndáa ndó tá nì nakana ñáá Ndios xoo mií ná. ²¹ ¿Á nì sa ño'o ndó t̄ixi ndá'a iin sato'o tá nì kana ñáá Ndios? Ná dá'a ni nakani ini ndọ. Tído tá ió tandéé iní ña kankuei ndó t̄ixi ndá'a sato'o ndọ, dá kían cho'on ini ndọ yaa ndọ. ²² Chì ndọ'ó, nà sa ño'o t̄ixi ndá'a iin sato'o tá nì kana ñáá Ndios, ndọ'ó kúú nà nì taó xóo Ndios t̄ixi ndá'a kuachi, dá nono ndọ kee ndó ña kóni nà. Ta ndọ'ó, nà kọ ní sá ño'o t̄ixi ndá'a iin sato'o tá nì nakana ñáá Ndios, viti kían nì ndu'u ndó t̄ixi ndá'a Cristo, dá koni kuáchí ndó noọ ná. ²³ Ya'i nda'o nì chiya'i Ndios sa'a ndọ, sa'á ñoó ná dá'a ni nach'i ndó mií ndó t̄ixi ndá'a ni iin tó'ón

ñayuu. ²⁴ Sa'á ñoó, ñani, táto'on nì sà ndaa iin rá iin ndó tá nì ñakana ñaa Ndios, kì'o dión iì ní koo ndó noo ná.

²⁵ Ta viti ko'in ka'in cháá xí'in ndó sa'á ña takí, va'ará ko ta'ón choon ní nì'í noo sato'o yo Ndios kíán. Tído ká'an ni'inii noo ndo táto'on kì'o ká'an mií yu'u kúú ña va'a, chì sa'á ña kú'u ini sato'o yo Ndios sa'í, sa'á ñoó kúú iin ta ká'an ña ndaa.

²⁶ Ta sa'á ña ndéi yó tiempo u'u nda'o, sa'á ñoó ká'an yu'u ña va'a cháá ka ná kandeí mií ndó, ta ta, táto'on kì'o ndéi ndó. ²⁷ Tá ió ñadi'í ndo, o sa dánkoo ñaa ndó. Ta tá koó ñadi'í ndo, o sa ndí'í ini ndo tanda'a ndo. ²⁸ Tído tá ná tanda'a ndo, ko ta'ón kuachi kíán. Ta dión ta'ani takuáchí di'í takí, ko ta'ón kuachi kíán tá ná tanda'a xí. Tído ña tanda'a, kasá'a ndo'o níó ná, ta ko kóni yu'u ña ndo'o ndó dión.

²⁹ Tído ña yó'o ká'an yu'u xí'in ndó, chì ndadá cháá vá tiempo kámani noo yo. Sa'á ñoó ndo'o, ña ió ñadi'í, kee ndó kuendá ña koó ná ió, ta ndi'i cháá ka ini ndo sa'a Ndios. ³⁰ Ta ndo'o, ña kúnda'í ini, kee ndó kuendá ña ko kúnda'í ini ndo. Ta ndo'o, ña ndéi dii, kee ndó kuendá ña ko ndéi dii ndo. Ta ndo'o, ña xín, kee ndó kuendá ña koó ña'a ní xín ndó. ³¹ Ta ndo'o, ña kéchóon ña'a ió ñayuú yó'o, ná dá'a ni ndi'i ini ndo sa'án. Dá chì ñayuú ndéi yó viti naá váan xí'in ndidaá kúú ña'a ió nooán.

³² Chì ña kóni yu'u kíán ña ná dá'a ni nakani téi ini ndo sa'á ña'a ió ñayuú yó'o. Chì ña ko ña'a tanda'a, ndí'í cháá ka ini ña sa'á ña'a sato'o yo Ndios, chì ndúkú ná ña nata'an ini sato'o yo koni ñaa ná. ³³ Tído ta nì tandá'a, nákani cháá ka ini ra sa'á ña ió ñayuú yó'o, chì ndúkú rá ña nata'an ini ñadi'í ra koni ñaaán. ³⁴ Ta dión ta'ani ko kúú nóo

ta'an vaan xí'ín ñá'a íó yíi xí'ín ñá'a koó yíi. Chì ñá'a koó yíi, ndí'i inían sa'á ña'a sato'o yò Ndios, chì ndúkuán ña kandoo vii ñíian, xí'ín níman noo Ndios. Tído dí'a ñá'a íó yíi, ndí'i cháá ka inían sa'á ña íó ñayuu yó'o, chì ndúkuán ña nata'an iní yíian koni ñáá rá. ³⁵ Ká'in ndidaá ña yó'o xí'ín ndó, dá ní'i iní cháá ka ndo ndi kee ndó. Ta ko ká'in sa'a ñá sa'á ña kóni chituui ndo'ó. Ña kóni yu'u kían kee ndó ña va'a xí'ín ña ndísá'ano, dá kían ni iin tó'on ña'a ná o kétéin noo ndo kee ndó ña kóni Ndios.

³⁶ Tá ío iin káa ndó ká'án ña ko vá'a ta'on ña kuyatá de'e dí'í tákí ndo, ta ká'án ndó ña kánian tanda'a xí, dá kían kuu kí'o ndó ña tanda'a xí, chì ko ta'ón kuachi kíán. ³⁷ Tído ndo'ó, na ío ini ña ná o tánda'a de'e dí'í ndo, ta o duú ña miían ndúsa kíán ña tanda'a xí, ta nónó noo ndo kee ndó ña kían kóni míi ndó, tá sa ni chikaa ini ndo ña o tánda'a ta'ón de'e dí'í tákí ndo, dá kían va'a va kée ndó. ³⁸ Sa'á ñoó, na xí'o de'e dí'í na tanda'a xí, va'a kée na, ta na ko xí'o xi tanda'a xí, va'a cháá ka kée na.

³⁹ Ta iin ñá'a íó yíi, ni kato tá'an xí'ín yíian noo ley xían nani takí ra ío ra. Tído tá ni xí'i yíian, dá kían ni nono nooan tanda'an xí'ín ndi ndáa ta kóni miíán, tído ta kándisa sato'o yò Cristo ná kakuu ra. ⁴⁰ Tído kaá yu'u ña va'a cháá ka ví keeán tá ná o tánda'a tukuán, ta ká'ín ña kí'o dión ta'ani kóni Espiritu ií Ndios.

8

Ká'an ni'ini Pablo sa'á koño dóko ñayuu ko ná'a Ndios noó yoko

¹ Viti, dá kua'in kasto'in xí'ín ndó sa'á koño dóko ñayuu noó yoko. Sa kátóni va'a ini yò sa'á ña yó'o.

Tído sa'á ña kátóni ini yo, ña yó'o kedaá xí'á, sa'á ñoó kúryíi yó. Tído tá kú'u ndisa ini yo sa'á ñayuu xí'ín yó, dá dákuá'ano yó na xí'ín to'on Ndios. ² Tá ió iin káa ndó ká'an ña ná'á nda'o ndó sa'a iin ña'a, di'a ko ná'á ndó sa'an táto'on k'i'o kánian kana'á ndó. ³ Tído tá miian ndaa kóni yo Ndios, dá kían ná'á ná yó, ña kúu yó ñayuu na.

⁴ Ta viti ko'in ka'in xí'ín ndó sa'á ña dóko ñayuu noó yoko. Ná'á yó ña ko ta'ón ña'a ndáya'i yoko ndéi ñayuu yó'o, chi koó ka iin ka ndios, sava'a iin tó'ón diní vá kúu Ndios. ⁵ Va'ará ká'an ñayuu ña ndéi dao ka ndios induú o noñó'o yó'o, chi kaá na ña kua'á nda'o ndios xí'ín kua'á nda'o sato'o ndéi, ⁶ tído noo yóó, iin tó'ón diní vá kúu Ndios, na kúu tatá yo, na ni kava'a ndidaá kúu ña'a, ta noón kúu na xí'o ña takí yo kéchóon yó noo ná. Ta iin tó'ón diní ta'ani kúu sato'o yo Jesucristo. Ta xí'ín ndá'a míi ná ió ndidaá kúu ña'a, ta mií ná kedaá xí'á, dá takí yo ndéi yó.

⁷ Tído o duú ndidaá ñayuu kátóni ini sa'á ña yó'o. Dá chi ñó'o dao ñayuu tein ndó, nda kuálí ná ni kasá'á ná ndáño'o na yoko. Sa'á ñoó tá seí na koño ni doko ñayuu noó yoko, ká'an ná ña sa ndáño'o ta'ani na yoko ñoó, ta kasá'á ná nákaní kuáchi ini na sa'á ña ko ná'á va'a na, ta ká'an ná ña ni yako na noo Ndios. ⁸ Sa ná'á vá yó ña o duú ña'a seí yo kedaá xí'ín yó, dá kandoo va'a yó noo Ndios. Dá chi ko kúu yó ñayuu ndáya'i cháa ka noo ná sa'á ña seí yo dao ña'a, ta ni o kándoo nóo yó noo ná sa'á ña ko seí yo dao ka ña'a. ⁹ Tído kaon koo ndó, chi va'ará kuu keí ndoán, tído ná dá'a ni k'i'o ndó ña kían kwei dao na kómani kua'ano xí'ín to'on Ndios noó kuáchi sa'á ña seí ndoán. ¹⁰ Dá chi tá ná koni

na iin káa ndo'ó, na sa ná'á sa'á ña yó'o, ta ió ndo seí ndo koño ini ve'e noo ndáño'o ñayuu yoko, dá kían ka'án ta'ani na keí ná ña, va'ará nákani kuáchi ini na keí náan. ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó xíno ini na keí ná koño ni doko ñayuu noó yoko? ¹¹ Ta sa'á ña ná'á va'a ndó ña ko ta'ón kuáchi kían keí ndó koño ñoó, sa'á ñoó dátuu ndó ñani ndo, na ko ñá'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, na ni chiya'i Cristo sa'a. ¹² Ta sa'á ña yá'a ndó kée ndó kuáchi noo ñani ndo, ta sa'á ña xí'o ndó ña xíno ini na kée na ña ká'án ná kúu kuáchi, sa'á ñoó yá'a ndó kée ndó kuáchi noo mií Cristo. ¹³ Sa'á ñoó tá ña'a seí yu'u kedaá xí'ín ñanij, dá kuei na noó kuáchi, dá kían ni iin kuu ka ná o kaxíi koño, dá kían ná dá'a ni ya'a ñanij kee na kuáchi sa'a yú'u.

9

Ká'an Pablo ña kúu ná iin apóstol

¹ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña kúu iin apóstol, na né'e to'on Jesús? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña kuu kee yu'u ndidaá ña'a kée dao ka apóstol? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ni xini ta'ani yu'u Jesús, na kúu sato'o yo? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña ni nduu ndó kuendá Jesús sa'á ña kéei choon ni xí'o sato'o yo nooí? ² Ndá ndi kuu ko kándia dao ka ñayuu ña miían ndaa kuiti kúu yu'u apóstol Jesús, tído ndo'ó kúu na kánian nakoni ndo yu'u. Ta sa'á ña kúu ndó kuendá sato'o yo Jesús, ñoó kían ná'a ña kúu iin apóstol.

³ Ta ña yó'o kúu to'on ká'in xí'ín ndo'ó, na kána'á xí'ín ndéi xaan: ⁴ ¿Á ko ta'ón íchi ndú ña kú'o ndó ña'a kasá'an ndu, ña kú'o ndó ña'a ko'o ndu? ⁵ ¿Á ko ta'ón íchi ndú ña kandaka ndu na ñá'a kándisa

Jesús kakuu ñadi'í ndu, ta kanoo nduú na xí'ín ndú, táto'on k̄i'o kée dao ka na kúú apóstol, xí'ín ñani sato'o yo Jesús, xí'ín Cefas? ⁶ ¿Á sava'a yu'u xí'ín Bernabé kúú na kánian koto mií xí'ín choon kée ndu? ⁷ Ta, ¿ndi káa iin soldado xíto mií xí'ín di'ón mií rá? Ta, ¿ndi káa iin taa xíti uva, ta ko seí ra uva kána noñó'o rá? Ta, ¿ndi káa iin taa ndáka léko, ta ko xí'i ra lechí ri?

⁸ ¿Á ká'án ndó ña nákanini ini taa ká'in xí'ín ndó? ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña dión ta'ani ká'an ley Moisés? ⁹ Dá chi ley Moisés kían kaá di'a: “O sa taán ndo ñono yú'u chee tá sádi ri tirió, dá ná kuu keí rí chááán.” ¿Á ká'án ndó ña ndí'i ini Ndios sava'a sa'á chee? ¹⁰ O, ¿á ni taa ta'ani na to'on yó'o sa'a yóó? Sa'a yóó ni taa naan. Ta dión ni na xíti, ió tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noñó'o ni xiti na, ta na sádi tirió, ió ta'ani tandeé iní noo ná ña natiin na ña'a noo ni nduvii na ñoó.

¹¹ Ndu'u kúú na ni chi'i tata ña kúú to'on Ndios ini ní'o ndo, sa'á ñoó, ¿á kakian iin ña dáta'án nda'o ndu'u ndo'ó ña natiin ndu'u cháá ña xínño'ó ndú noo ndo? ¹² Tá dao ka va taa kúú ra nátiin ña xíto ndó ra, ta va'a cháá ka ví kánian kee ndó xí'ín ndu'u.

Ta va'ará ió íchi ndú ña koto ñaá ndó, tído ko kéchóon ta'on ndu'an. Di'a xí'o ndeé vá iní ndu noo ndidaá ña'a, dá kían ni iin ña'a ná o kétéin noo ñayuu ña kandísa na to'on va'a sa'a Cristo Jesús. ¹³ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ña taa kéchóon noo Ndios ini ve'e ño'o ká'ano seí ra ña ñó'o ini ve'e ñoó, ta ra dóko kítí noo náa seí ra cháá koño ri? ¹⁴ Dión ta'ani ni sa'anda sato'o yo Jesús choon ña na xíonoo

dána'a to'on va'a sa'a ná, kánian kataki na noo choon kée na.

¹⁵ Tído yu'u, ni iin kuu ta'ón ko ní ka'in xí'in ndó ña koto ndó yu'u, ta ni ko táai to'on yó'o kosaa noo ndo sa'a ña kónii ña koto ndó yu'u. Va'a kaan ná kuu di'a yu'u, o duú ka ña ditá ndó ña náta'an inii sa'a ña ko kí'in ya'i noo ndo. ¹⁶ Tá dána'a yu'u to'on va'a sa'a Jesús, dá kían ko kánian chindaya'i yu'u mií, dá chi ni ta'anda choon noo ña dión kánian keei. Nda'i yu'u tá ná o dána'i to'on va'a yó'o.

¹⁷ Tá ni chikaá ini mií yu'u keei choon yó'o, dá kían kuu va natiin ya'i noo ndo. Tído o duú mií yu'u ní chíkaa inii keei ña, dá chi choon ni ta'anda noo vá yu'u kían. ¹⁸ Ta, ¿ndí kían va'a nátiin yu'u, tá dáá? Ña va'a nátiin yu'u kían náta'an inii sa'a ña ko kí'in ya'avii noo ndo dána'i to'on va'a sa'a Cristo Jesús. Chi ko kónii dándi'i inii ndo'ó kee ndó ña kánian kee ndó xí'ín sa'a ña dána'i to'on va'a sa'a Jesús.

¹⁹ Ta sa'a ña ko nákaaí tixi ndá'a ni iin tó'ón ñayuu, sa'a ñoó nónói k'i'oi mií konkuáchíi noo ndidaá kúú ñayuu, dá kían kandeéi ña kandísa kua'a cháa ka na to'on va'a sa'a Jesús. ²⁰ Sa'a ñoó, tá nákaaí tein na kúú na Israel, dá kéei mií kúú iin na Israel, dá kandeéi kandísa na Jesús. Chi tá nákaaí tein na ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, ta va'ará ko nákaaí tixi ndá'a ley ñoó, tído kéei mií ña nákaaí tixi ndá'an, dá kandeéi kandísa na Jesús. ²¹ Ta dión ta'ani kée yu'u tá nákaaí tein ñayuu ko ñó'o tixi ndá'a ley Moisés, chi kée yu'u mií ña ko nákaaí tixi ndá'a ley. Tído ko kóni kaaan ña ko seídó'o yu'u choon sa'ándá ley Ndios, chi nákaaí tixi ndá'a Cristo. Dión kéei, dá kandísa na ko ñó'o tixi ndá'a

ley to'on va'a Jesús. ²² Tá nákaaí tein na ko ñá'a kua'ano xí'ín to'on Ndios, dá kían kée yu'u miíí táto'on kī'o kúú mií ná, dá kandeéí kua'ano na xí'ín to'on Ndios. Ta daá kuití vá kée yu'u miíí táto'on kī'o kúú iin rá iin ñayuu, dá kandeéí kākī dao na noó kuachi na. ²³ Ndidaá kúú ña yó'o kée yu'u, dá naka'ani cháá ka to'on va'a sa'a Jesús kua'an, ta kī'o dión kandeé ta'ani yu'u ñí'í ña kúú ña va'a sa'a to'on va'a yó'o.

²⁴ ¿Á ko ná'á ta'on ndó ndi ndó'o taa taxí tá'an? Chī ndidaá vá rá ndúndéé taxí tá'an, tído iin tó'ón vá kúú ra kándéé. Ta kī'o dión ta'ani ndundéé ndó kuita ndaa ndo xí'ín to'on Ndios, dá kandeé ndó ñí'í ndo ña kánian natiin ndó. ²⁵ Ta kī'o dión ta'ani ndó'o ra ko'on chídáó tá'an, chī ndí'í nda'o ini ra kénduu ra mií rá, dá kandeé rá ñí'í rá iin corona, ña naá óon. Tído yóó kúú na ndí'í ini kuita ndaa xí'ín Ndios, dá ñí'í yo iin corona, ña ni iin kuu o naá. ²⁶ Sa'a ñoó kī'o dión ndaa kánkonoí íchī Ndios, chī ko kánkono naá ta'on yu'u. Ta kī'o dión ta'ani kéei tá naái xí'ín ña kini, chī ko kéei táto'on kée na dáko'on yikí noo táchi. ²⁷ Di'a dándó'o yu'u ñí'í, ta kéndúsai xí'án, dá kandeéí ña keean ña kóni Ndios. Dá chī tá koó, dá kían, va'ará ñi daná'í noo dao ka ñayuu, oon ni ví o kándééí kasandaái nda noo ñi chíná'a Ndios.

10

Kuino kíi ndo noó yoko, ta o sa kándaño'o ndóan

¹ Tído ko kóni, ñani, ña nandodó ndo ña ñi xika na sá'ano ñoo ndu'u tixi kátí viko, ña ñi kasto'on xí'ín ná noo kánian ko'on na. Ta ndidaá vá ná ñi chika'anda me'í taño'o naní Taño'o Kuá'a. ² Ta kī'o

dión ni ndu'u na tixi ndá'a Moisés, chi kían tát'o'on ni sodó ndúta ná xí'ín viko ñóó xí'ín taño'o ñóó. ³ Ta ndidaá ná ni seí ña'a ni tanda'a Ndios ni kii induú, ⁴ ta ndidaá ta'ani na ni xi'i takuii ni xi'o Ndios noo ná. Chi ni xi'i na takuii ni kana ndika káo, ta káo ñóó kúú Cristo. ⁵ Tído kua'a nda'o ñayuu ñóó ko ní náta'an ini Ndios koni na. Sa'a ñóó ni kandoo yiki koño na noño'o ichi ñóó.

⁶ Ndidaá kúú ña yó'o kían kásto'on xí'ín yó ña ko vá'a ta'on ña katoó yo kee yó ña kini tát'o'on ki'o ni kee ñayuu ñóó. ⁷ Sa'a ñóó o sa kandaño'o ndó yoko tát'o'on ni kee dao ñayuu ñóó, chi di'a ká'an tuti i Ndios: “Ni sa ndei na ni sasá'an na, ta ni xi'i na, dá ni ndakuei na ni sa ndei dii ná noo yoko.” ⁸ Ta ná dá'a ni kee yó kuachi xí'ín na ko kúú ñadi'í yo o yí yo tát'o'on ki'o ni kee dao ñayuu ñóó. Chi sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñóó iin kuu ni xi'i oko oni mil na ni kee Ndios. ⁹ Ta ná o sa kóo ini yo korndodó yó sato'o yo Ndios tát'o'on ki'o ni kee dao ñayuu ñóó, chi sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñóó kua'a ná ni xi'i tá ni seí ñaá ko. ¹⁰ Ta ni o sa ká'an kuachi ndó noo Ndios tát'o'on ni kee dao ñayuu ñóó, chi sa'a ña ni kee na dión, sa'a ñóó kua'a ná ni xi'i ni kee iin ángel né'e choon sa'ání ñayuu.

¹¹ Ndidaá kúú ña yó'o kían ni ndo'o ñayuu ñóó, ta kásto'an xí'ín yó ña ná o sa kóo ini yo kee yó dión, ta ni taa naan noo tuti i Ndios ka'an ni'inian noo yóó, na ni kasandaá ndéi tiempo noo ndí'i. ¹² Sa'a ñóó ndi ndáa ndó ká'an ña ndíta toon ndó xí'ín Ndios, dá kían kandaa ndo mií ndó, dá ná dá'a ni kuei ndó noo kuachi. ¹³ Kana'a ndó ña tandó'ó ndó'o ndó, iin nóó vá kúúan xí'ín tandó'ó ndó'o ndidaá ka ñayuu. Tído iin na ndaa kúú Ndios, chi o kónó

ta'on na ña ndo'o cháá ka níō ndo noó ña o ki'o ndeé iní ndo. Dá chi di'a ki'o va Ndios tandeé iní noo ndo, dá kandeé ndó kankuei ndó noó tandó'ó xírndodó ñaá.

14 Sa'á ñoó, na maní mií, taó xóo ndó mií ndó noó ña kúú yoko, o sa kándaño'o ndoan. 15 Ká'in xí'in ndó tát'on ká'in xí'in na kánda ini. Sa'á ñoó taó kuendá va'a ndó sa'á ña ká'in xí'in ndó yó'o. 16 Tá xí'i yó copa ndutá uva, ndirá dándáki ña ni kee Cristo Jesús sa'a yo, ta náki'o yó ndiv'e noo Ndios sa'a ra, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'in Cristo ni kee ni ná? Ta tá dákuáchi yó pan, dá seí yoán, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña iin ni nduu yó xí'in Cristo sa'á ña ni xi'o na yikí koño na ni xi'an sa'a yo? 17 Va'ará kua'a vá kúú yó, tído iin tó'ón vá pan seí yo, sa'á ñoó iin tó'ón vá ni nduu yó, chi iin tó'ón vá pan seí ndi'i yó.

18 Kande'é ndó tát'on kée na Israel. Chi seí na cháá koño kítí dóko ná noo náa, ta, ¿á kō ná'á ta'on ndó ña kíán tát'on iin ni nduu na xí'in noo náa ñoó? 19 Ta sa'á ña ká'in dión xí'in ndó, ¿á kóni kaa ña ndáya'i yoko, o ndáya'i ña dóko ñayuu nooán? 20 Koó, chi ña ká'in xí'in ndó kóni kaa ña tá dóko ñayuu kō ná'á Ndios koño noó yoko, noó ña u'u va dóko náan, ta o duú noo Ndios takí, ta kō kóni ta'on yu'u ña iin nduu ndó xí'in ña u'u.

21 Sa'á ñoó kō kánian ko'o ndó copa kuendá Cristo, na kúú sato'o yo, ta ko'o ta'ani ndó copa kuendá ña u'u, chi kō kánian kasá'an ndó mesa kuendá sato'o yo Cristo, ta iin nduu ndó xí'in ná, ta kasá'an ta'ani ndó noo mesa kuendá ña u'u, ta iin nduu ndó xí'an. 22 ¿Á kō ná'á ta'on ndó ña dár'u'u yo sato'o yo noó ña kuión na tá kée yó dión? ¿Á

ká'an ndó ña ndakí cháá ka yo o duú Ndios?

Ná dá'a ni ndukú yó ña va'a mií yó. Di'a nandukú yó ña va'a dao ka na

²³ Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ñá k̄i'o ña va'a noo yo. Ndidaá vá ña'a kuu kee yó, tído o duú ndidaá ñá dákuá'ano dao ka ñayuu. ²⁴ O sa ndí'i ini ndo sa'á ña kandeí va'a ndó, di'a ndí'i ini ndo ña ná kandeí va'a dao ka ñayuu. ²⁵ Ta ndi ndáa mií koño kúya'i noo díkó náan, kuu va keí ndoán. Ta o sa ndátó'ón ndó ndeí ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'á nakani kuáchí ini ndo. ²⁶ Dá chí ña'a sato'o yo Ndios kúú iin ní kúú vá ñayuú yó'o xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán. ²⁷ Tá ni kana iin na ko ná'á Ndios ndo'ó ña ko'on ndo ve'e na kasá'an ndó xí'ín ná, ta tá ká'an ndó ko'on ndo, keí ní ndó ndidaá kúú ña xí'o na noo ndo. O sa ndátó'ón ndó ndeí ni kixian, dá kían ná dá'a ni kasá'á nakani kuáchí ini ndo. ²⁸ Tído tá ió iin na kaa xí'ín ndó: “Koño ni doko ná noo yoko vá kían xaan”, dá kían ná dá'a ni keí ndoán sa'á ña ni ka'an na dión, dá ná o nakani kuáchí ini na kande'é ná ndo'ó, dá chí ña'a sato'o yo Ndios kúú iin ní kúú vá ñayuú yó'o xí'ín ndidaá kúú ña'a ió nooán. ²⁹ Ká'in sa'á ña nákani ini dao ka na, o duú sa'á ña nákani ini mií ndó.

Tído ndá ndi kuu kaa ndo xí'ín: “¿Ndiva'a kánian chituu yu'u ña nónoí kee sa'á ña nákani kuáchí ini dao ka ñayuu? ³⁰ Chí tá ni nak̄i'o va yu'u ndivé'e noo Ndios sa'á ña'a saxí, ¿ndiva'a ká'an u'u ñayuu sa'í, ta sa ni nak̄i'o yu'u ndivé'e noo Ndios sa'án?” ³¹ Sa'á ñoó tá sásá'an ndó, o xí'i ndó, o kée ndó dao ka ña'a, daá kuití kee ndoán sa'a Ndios, dá ná natiin na ñañó'ó. ³² O sa kákuu ndó tátó'on iin ña'a kétéin noo ñayuu, dá kuei na noo kuachi, á mií

na kúú ná na ñoo Israel, o á mií ná kọ kúú ná na ñoo Israel, o á mií ná kúú ná kuendá Cristo. ³³ Chì dión kée mií yu'u noó ndidaá ña kéei, chì ndúkúí ña nata'an ini ndidaá ñayuu, chì kọ kée yu'u sa'a miíí, di'a kée yu'u sa'a dao ka na, dá ni'í ná ña kaki na noó kuachi na.

11

¹ Sa'á ñoó kee ndó tát'on kị'o kée yu'u, chì yu'u kúú na kée tát'on kị'o kée Cristo.

Kị'o di'a kee ndó tá nataka ndo dákuá'a ndó to'on Ndios

² Nákoni yu'u ndo'ó, ñani, dá chì ndíko'on ini ndo yu'u, ta kée ndó tát'on kị'o nì daná'í noo ndo. ³ Tído kóni ña kían kandaá ini ndo ña Cristo kúú dinì noo ndidaá kúú taa. Ta dión ta'ani ndó'o taa, chì mií rá kúú dinì noo ñadi'í ra, ta Ndios kúú dinì noo Cristo. ⁴ Sa'á ñoó ndi ndáa mií vá taa ká'an xí'ín Ndios o dána'a ra to'on nì xì'o Ndios noo rá tá kánóo iin ña'a dinì rá, dá kían kọ xì'o ta'on ra ñaño'ó noo na kúú dinì noo rá. ⁵ Tído ndi ndáa mií vá na ñá'a ká'an xí'ín Ndios o dána'a na to'on nì xì'o Ndios noo ná tá kọ dáda'í na dinì ná, dá kían kọ xì'o ta'on na ñaño'ó noo ra kúú dinì noo ná, ta kéeá kuendá tát'on nì datá tá'í dinì ná. ⁶ Chì tá kọ kóni na ñá'a dáda'í na dinì ná, dá kían va'a kaan ná datá tá'í naan. Tído tá kían iin ña ka'an noo noo ná, dá kían va'a kaan ná dáda'í naan. ⁷ Ta ni iin taa kọ kánian dáda'í dinì rá, dá chì káa ra tát'on kị'o káa mií Ndios, ta nátiin na ñaño'ó noo rá. Tído ta taa kúú ra nátiin ñaño'ó noo na ñá'a, ⁸ dá chì kọ ní kí'in Ndios lásá yika na ñá'a, dá kava'a na taa, di'a lásá yika taa nì kí'in na, dá nì kava'a na na ñá'a. ⁹ Ta kọ ní kava'a Ndios taa sa'á na ñá'a, di'a nì

kava'a na na ñá'a sa'á taa, dá chindeé ñaa. ¹⁰ Sa'á ñoó miian ndúsa kánian kada'i dinj na ñá'a, dá ná'a na ña nákaa na tixi ndá'a yí ná, chj ndé'é káxi ñaa ángel ndéi induú. ¹¹ Tído mií sato'o yo Ndios kúu na nj saki ña o kúu ta'on koo iin taa tá koó iin ñá'a, ta o kúu ta'on koo iin ñá'a tá koó iin taa, ¹² dá chj va'ará nj ki'in Ndios lásá yika taa, dá nj kava'a na ñá'a, tído tixi na ñá'a ta'ani káki taa. Tído ndidaá ña yó'o veí noo Ndios.

¹³ Sa'á ñoó nakani va'a ini mií ndó, ¿á ña va'a kíán ña kanonó dinj na ñá'a tá ká'an na xí'in Ndios o koó? ¹⁴ Ta ná'á yó ña iin ña ka'an noo kíán ña konó iin taa kua'ano nánj idí dinj rá. ¹⁵ Tído ña va'a va kíán ña konó na ñá'a kua'ano nánj idí dinj ná, dá chj iin ñañó'ó vá kíán, dá chj nj ni'í ná idí dinj ná ña kakuuan ña dáda'i dinj ná. ¹⁶ Tído tá ká'an ndó kana'á ndó sa'a ña yó'o, dá kíán kánian kana'á ndó ña ko ta'on iin ka ña'a ná'á ndu'u kee ndu xí'in dao ka na kúu kuendá Ndios, sava'a ña yó'o va kíán kee ndu.

Dánani Pablo ñayuu sa'á ña ko vá'a kée na tá kua'an na kee na Santa Cena

¹⁷ Tído ña ko'in ka'in xí'in ndó viti, ko kíán ña ká'an va'i sa'a ndó, chj noo náataka ndo dákuá'a ndó kánian dákuá'ano tá'an ndó, ta viti di'a dátúú tá'an ndó. ¹⁸ Ña mií noo ká'in xí'in ndó kíán nj ni'í tó'in ña noo náataka ndo dákuá'a ndó, daá kuití vá taó xóo tá'an ndó. Ta kándísai ña miian ndaa dión kée ndó. ¹⁹ Dá chj k'í'o dión kánian taó xóo tá'an ndó, ká'an ndó, dá kándaá ini ndo ndá yoo kúu na miian ndaa ndíta ndaa xí'in ña dákuá'a na. ²⁰ Chj tá náataka ndo sádini ndó táto'on k'í'o nj chindú'u sato'o yo Jesús, ko kéndúsá'ano ndoan. ²¹ Dá chj noo seí ndoan,

chíndaa noo dao ndó seí ndo ña né'e mií ndó ni kasáa ndo, ta ko ndáti ndó ña ka'anda naán. Sa'á ñoó dao ka ndo kándoo nda'í kuíko, ta dao ka ndo xíni. ²² ¿Ndiva'a kée ndó dión? ¿Á ko ta'ón ve'e ndó kasá'an ndó, ta ko'o ndó? ¿Ndiva'a kénóo ndó ve'e ño'o Ndios, ta kánda ndo ñañó'ó na nda'í koó ña'a né'e ni kasáa? ¿Ndi kaají xí'ín ndó viti? ¿Á nakoni yu'u ndo'ó ña va'a kée ndó, ká'án ndó? Koó, chí ko vá'a ta'on kée ndó.

Ki'o di'a níyiká yó kee yó tá kua'a keeá Santa Cena

²³ Chí tát'o'on ni natiin yu'u choon noo sato'o yo Jesús, ki'o dión sa ni daná'í noo ndo: Mií sakuaá ni nakí'o iin ta sato'o yo Jesús noo ndá'a ta né'e choon, dá ni tiin na pan. ²⁴ Dá tá ni ndi'i ni nakí'o na ndivé'e noo Ndios, dá ni sa'anda dao naán, dá ni kaa na: “Tiin ndó pan yó'o, ta keí ndoán, dá chí ña yó'o kúu yikí koñoi, ña kían naki'oi kuu sa'a ndo. Ta daá kee ndó ña yó'o, dá ndiko'on ini ndo sa'á ña ni keei.” ²⁵ Ta dión ta'ani ni kee na tá ni tiin na copa vino noo ni ndi'i ni sasá'an na, dá ni kaa na: “Ndutá ño'o ini copa yó'o dáxinkoo ña saá ni kándoo Ndios kee na xí'ín ñayuu na, ta xinkooan xí'ín ni yú'u. Ta ki'o dión kee ndó iin rá iin ta'ándá xí'i ndó ra, dá ndiko'on ini ndo sa'á ña ni keei.” ²⁶ Sa'á ñoó tá seí ndo pan yó'o, ta xí'i ndó vino yó'o, náchina'á ndó ñayuu ña ni xí'i sato'o yo Jesús sa'á kuachi yo. Ta dión kee ndó nda ná kasandaá kuu nandió koo na kasaa na.

Ndó'o ní ñayuu ñoó sa'á ña ko seí na pan ñoó, ta ko xí'i na ndutá uva ñoó xí'ín ñañó'ó

27 Sa'á ñoó ndi ndáa miíó ñayuu seí pan yó'o, ta xí'i na ndúta yó'o, ta ko kée naan xí'ín ñañó'ó, dá kían kandoo na ndío na kuachi sa'á ña xiní xíxi na yíkí koño sato'o yo Jesús xí'ín nií ná. 28 Sa'á ñoó miían ndúsa kánian korndodó va'a ndó nío ndo, nde'á á ndíta ndaa ndo, dá keí ndo pan yó'o, ta ko'o ndó ndúta ñó'o ini copa. 29 Dá chī nā seí pan ñoó, ta nā xí'i ndutá uva ñoó, ta ko kée naan xí'ín ñañó'ó, ta ko kékuendá nā ña kían yíkí koño sato'o yo Jesús, dá kían ndo'o nío ná kee Ndios. 30 Ta sa'á ña kée ndó dión, sa'á ñoó kua'á nda'o ndó kú'u, ta kua'a ta'ani ndó kuitá, ta kua'a ndo sa ni xí'i. 31 Chī tá dinñó'ó taó yo kuendá ña vii káa nío yo, dá kían ná o dándó'o ta'on Ndios nío yo. 32 Tído kényiko Ndios sa'a yo, ta dándó'o na nío yo viti, dá kían ná dá'a ni tanda'á ná yó ko'o naá yó noo kánian ko'on nā kúu kuendá ñayuú yó'o.

33 Sa'á ñoó, ñani miíi, tá ni nataka ndo keí ndo pan, ta ko'o ndó ndutá uva, koo ini ndo kandati tá'an ndó, dá kasá'an ndó. 34 Tá ió iin káa ndó kuíko, dá kían va'a ka ve'e ndó kasá'an ndó, dá kían ná dá'a ka ni ya'a ndó noo náta nataka ndo, dá ná o dándó'o Ndios nío ndo. Ta ió dao ka ña'a ka'in xí'ín ndó, ta ñoó kían ndeyíkoí tá ná saai noo ndéi ndó.

12

Ká'an Pablo sa'á ña xí'o oon Espíritu ij Ndios noo iin rá iin yó, dá katí'a yó kechóon yó noo ná

1 Kóni yu'u, ñani, ña kandaá ini ndo sa'a choon ni xí'o Espíritu ij Ndios noo yo, dá katí'a yó kechóon yó noo ná. 2 Ta sa ná'á va'a mií ndó ña tá ni sa kuu ndó ñayuu ko ní sá na'á Ndios takí, sa xionoo ndava'a ndó sa kee yoko, ña ko tí'a ká'an. 3 Tído

kónij ña kandaá ini ndo ña ni iin tó'ón ñayuu kómí Espíritu ij Ndios o kúu ta'on dátaí chi'an na Jesús. Ta ni iin tó'ón ñayuu o kúu ka'an ña Jesús kúu sato'o na tá ko kómí ná Espíritu ij Ndios.

⁴ Ta viti, kua'á nda'o kúu noo choon nátiin yó, dá katí'a yó kechóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúu Espíritu ij Ndios, na xí'o ndidaáán. ⁵ Chi kua'á nda'o noo choon ió kéchóon yó noo Ndios, tído iin tó'ón diní vá kúu sato'o yo, na dándáki sa'án. ⁶ Ta kua'á nda'o noo choon ió kée yó, tído Ndios, na xí'o ña noo ndidaá yó, iin tó'ón vá kúu ná. ⁷ Ta noo iin rá iin yó xí'o Espíritu ij Ndios choon, dá katí'a yó dákuá'ano tá'an yó. ⁸ Chi noo dao ñayuu xí'o Espíritu ij Ndios to'on ndichí ka'an na, ta dao ka na ní'i ña ka'an na sa'á ña ná'á mií Ndios kée na kúu Espíritu ij. ⁹ Ta dao ka na ní'i ña kandeé ká'ano ini na Ndios kée mií Espíritu ij, ta dao ka na ní'i choon ña nduva'a na ñayuu kú'u kée Espíritu ij. ¹⁰ Ta noo dao ka ñayuu xí'o na ña kee na ña'a ndato, ta dao ka na ní'i ña kasto'on na sa'á to'on ni ní'i ná noo mií Ndios. Ta dao ka na ní'i ña kandaá ini na ndá yoo kómí Espíritu ij, ta ndá yoo kómí espíritu to'ón. Ta dao ka na ní'i ña ka'an na dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a na. Ta dao ka na ní'i ña katí'a na nandió né'e na yú'u ká'an ñayuu ñoó. ¹¹ Ta ndidaá ña yó'o kée iin tó'ón diní mií Espíritu ij Ndios. Ta xí'o na ña noo iin rá iin ñayuu táto'on kí'o ni chikaa ini mií ná kí'o naan.

In tó'on vá kúu yó sa'á ña kúu yó kuendá Jesús

¹² Iin tó'ón vá kúu yikí koño yo, va'ará kua'á nda'o tá'í kíán. Ta ndidaá tá'í ñoó, va'ará kua'á nda'o kíán, iin tó'ón yikí koño kíán. Ta kí'o dión

ta'ani ndó'o yó sa'á ña kúú yó kuendá Cristo, ¹³ chī xí'ín iin tó'ón vá Espíritu ñi Ndios ñi sodō ndúta ndidaá yó, dá ñi nduu yó iin tó'ón, va'ará dao yó kúú na Israel, ta dao ka yó kúú na ko kúú na Israel, ta dao yó kúú na ñó'o tixi ndá'a iin sato'o, ta dao ka yó kúú na koó sato'o. Tído iin tó'ón dinī vá kúú Espíritu ñi natiin yó.

¹⁴ Ta dión ta'ani ndó'o yó xí'ín yikí koño yo, chī ko kíán iin tó'ón tá'í, kua'a vá tá'í kíán. ¹⁵ Dá chī tá ná kaa sa'a yo: “Sa'á ña ko kúú yu'u iin ndá'a, sa'á ñóo ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chī ñaá vá kíán. ¹⁶ Ta tá ná kaa do'o yo: “Sa'á ña ko kúú yu'u iin nduchí nóó, sa'á ñóo ko kúú ta'on yu'u kuendá yikí koño yó'o”, ¿á ña yó'o kóni kaa ña ko kíán kuendá yikí koño yo? Koó, dá chī ñaá vá kíán. ¹⁷ Sa'á ñóo tá iin ní yikí koño yo ná kakuu nduchí nóó, dá kíán, ¿ndi koo kueídó'o yó, tá dáá? Ta tá iin ní yikí koño yo ná kakuu do'o yó, dá kíán, ¿ndi koo ta'ami yó ña'a? ¹⁸ Tído mií Ndios kúú na ñi chirndaa iin rá iin tá'í yikí koño yo noo kánian karndaaan tát'on kī'o ñi koni mií ná. ¹⁹ Dá chī tá iin tó'ón tá'í ndá'a ná kakuu iin ní yó, ¿ndeí kakuu yikí koño yo, tá dáá? ²⁰ Tído viti, va'ará kua'a nda'o tá'í kúú yikí koño yo, tído iin tó'ón dinī vá ñayuu kúú yó.

²¹ Ta o kúu ta'on ka'an nduchí nóó yo xí'ín ndá'a yo: “Ko ta'ón choon kuui ndo'ó.” Ta ñi dinī yo, o kúu ta'on ka'an xí'ín sa'a yo: “Ko ta'ón choon kuui ndo'ó.” ²² Tído tá'í yikí koño yo, ña ká'an yó ña ko ndáya'i, ñóo di'a xínñó'ó cháá ka yikí koño yo. ²³ Ta dao tá'í yikí koño yo, ña ko ndáya'i noo yo,

ñoo di'a kían dándixi va'a yó. Ta dión ta'ani kée yó xí'ín tá'í yikí koño yo, ña kedaá xí'á, dá xíka'an noo yo, ñoo di'a kían dáda'i yó xí'ín ñañó'ó. ²⁴ Ta ko kánian dáda'i yó ñíi yo noo va'a ná'a. Ta mií Ndios ni ndeyiko na yikí koño yo, dá natiin ña koó ñañó'ó yó noo, cháá ka ñañó'ó. ²⁵ Ta dión ni kee na, dá kían ná dá'a ni kaño'ó tá'an tá'í yikí koño yo, di'a ná ku'u inian sa'a sátá'an. ²⁶ Sa'á ñoo tá tárkue'e iin tá'í yikí koño yo, ta kúu iin ní vá ñíi yo u'u. Ta tá ió iin tá'í yikí koño yo va'a ndó'o, ta kúu iin ní vá ñíi yo va'a ndó'o, ta kádij inian.

²⁷ Ta ndo'ó kúu tát'on yikí koño Cristo, ta iin rá iin ndó kúu tát'on tá'í yikí koño na. ²⁸ Ta dao ndó ni chikata Ndios ña kee ndó choon noo na kúu kuendá Jesús. Ta choon mií noo ni xi'o na kúu ña dao yó kakuu apóstol, dá kane'e yó to'on na, ta dao ka yó kakuu profeta, dá kasto'on yó to'on ni natiin yó noo mií Ndios. Ta choon kúu oni ni ni'i tá'i dao ka yó kakuu yó na dána'a. Ni ndi'i, dá ni ni'i tá'i dao ka yó choon ña kandeé yó kee yó ña'a ndato. Ndi'i, dá ni ni'i tá'i dao ka yó choon ña nduva'a yó na kú'u. Ta dao ka yó ni ni'i tá'i ña chindeé yó ñayuu kúnda'í. Ta dao ka yó ni ni'i tá'i ña kakuu yó na ka'anda choon noo na kúu kuendá Cristo. Ta dao ka yó ni ni'i tá'i ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó. ²⁹ Sa'á ñoo, ¿á ndidaá yó kúu apóstol? ¿Á ndidaá yó kúu profeta? ¿Á ndidaá yó kúu na dána'a? Ta, ¿á ndidaá yó kándéé kée ña'a ndato? ³⁰ Ta, ¿á ndidaá yó ni ni'i tá'i ña nduva'a yó na kú'u? Ta, ¿á ndidaá yó ni ni'i tá'i ña ka'an yo dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'a yó? Ta, ¿á ndidaá yó ni ni'i tá'i ña nandió né'e yó to'on ni ka'an iin

na ni ka'an iin ka yú'u? Koó, ko ta'on dión kián.
³¹ Sa'á ñoó ndi'i ini ndo ni'i ndo choon ndáya'i cháá
 ka noo Ndios. Tído viti ko'in dána'i noo ndo iin íchi
 va'a cháá ka.

13

*Ká'an Pablo ndi kee yó, dá ku'u ini yo sa'a dao ka
 ñayuu*

¹ Va'ará kátj'a yu'u ká'in dao ka yú'u, ña ká'an
 na ndéi ñayuú yó'o o ña ká'an ángel ndéi induú,
 tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xi'ín, dá kián kúúí
 táto'on iin kaa kásá oon, o kaa chíin kádí oon. ² Ta
 va'ará ná natiin yu'u to'on ni kii noo Ndios, ta
 va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ña ndichí ió de'é,
 ta va'ará ndidaa ka vían ná kana'í ndidaá kúú ña
 ndichí ió ñayuú yó'o, ta va'ará kandeé ká'ano ini
 Ndios, ña kandeéi nadaoin yúku kaa nakuijan iin
 ka xián, tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xi'ín, dá kián
 ni iin ña'a ko kúúí. ³ Ta va'ará ná dasái ndidaá kúú
 ña'a ió noo'í noo na kúnda'í, ta va'ará ná k'i'oi yiki
 koñoi ña kei ña, tído tá ko kú'u ini sa'á ñayuu xi'ín,
 dá kián ni iin ña'a ko ndáya'i va ña ni keei.

⁴ Ña kú'u ini yo sa'a ñayuu xi'ín yó kián ña k'i'o
 ndeé ini yo sa'a ná, ta va'a koo ini yo xi'ín ná. Ta ña
 kú'u ini yo sa'á ñayuu xi'ín yó ko kúú ta'an vaan
 ña koo u'u ini yo koni yo ná, ta ña kú'u ini yo sa'a
 ná ko kúú ta'an vaan ña kuvatá yó noo ná, ta ni ko
 kián ña kuryí yó noo ná, ⁵ ta ni ko kián ña kexíxi
 yó xi'ín ná, ta ni ko kián ña koo dí'inda ini yo, ta ni
 ko kián ña karyí yó xi'ín ná, ta ni ko kián ña kaño'o
 u'u ini yo koni yo ná, ⁶ ta ni ko kián ña kadij ini yo
 tá kée na ña kini, chí kián ña kadij dí'a ini yo tá kée
 na ña ndaa. ⁷ Ta sa'á ña kú'u ini yo sa'á ñayuu xi'ín

yó, sa'á ñoó k̄i'o ndeé iní yó sa'a ndidaá ña'a kée na xí'á, ta noo ndidaá ña'a kandeé iní yó ná, ta noo ndidaá ña'a kandati yó na, ta noo ndidaá ña'a ndeé koo ini yó sa'a ná.

⁸ Ta ña kú'u ini yó sa'a dao ka ñayuu, ni iin kuu ta'ón o ndí'an. Tído iin kuu ndi'i va ña kásto'on ñayuu to'on ni natiin na noo Ndios, ta ndi'i ta'ani ña ká'an na dao ka yú'u, ña kō ní dákuá'a na. Ta ndi'i ta'ani ña ndichí ná'á ná. ⁹ Ch̄i ná'á ni'ini va yó cháá ña'a Ndios, ta savá'a cháá to'on ni natiin yó noo ná, k̄i'o dión dána'a yó. ¹⁰ Tído tá ná kasandaá kuu koo ndidaá ña'a táto'on k̄i'o kóni Ndios kooan, dá kían ndi'i va ndidaá ña kéchóon tóo yó viti.

¹¹ Tá ni sa kuu yu'u iin tayíí ló'o, dá sa ka'in táto'on ká'an xi, ta sa nakani inii táto'on k̄i'o nákani ini xi, ta sa ndó'i táto'on k̄i'o ndó'o xi. Tído tá ni kasandaái kúúí iin ta yatá, dá ni dankooi ña kée iin tayíí ló'o. ¹² Ch̄i ña ndó'o yó viti kíán táto'on k̄i'o ndó'o yó tá ndé'é yó noo iin espejo kō ná'a va'a, ch̄i cháá vá ña'a ná'á yó viti. Tído kasandaá iin kuu, dá koni xí'in noo yó Ndios. Ta viti kían cháá vá ná'á yó sa'a ná, tído nda daá ví, dá kana'á va'a yó Ndios táto'on k̄i'o ná'á mií ná yó. ¹³ Ta viti, daá ná koo ini yó kandeé iní yó Ndios, ta daá kuití ná kandati yó na xí'in tandeé iní, ta daá kuití ná ku'u ini yó sa'á ñayuu x̄i'in yó. Tído ña ndáya'i cháá ka noo ndin oni ña yó'o kían ku'u ini yó sa'á ñayuu x̄i'in yó.

14

Di'a kee ndó tá ni natiin ndó noo Ndios ña kát'i'a ndó ka'an ndo iin yú'u kō ní dákuá'a ndó

¹ Sa'á ñoó koo ini ndo ku'u ini ndo sa'á ñayuu x̄i'in ndó. Ta ndukú ndó ña kakomí ndó choon, ña

kían xí'o Espíritu ij Ndios noo ndo, dá katj'a ndó kechóon ndó noo ná. Tído katoó cháá ka ndo choon ña kían kásto'on ndó xí'ín ñayuu to'on nátiin ndó noo mií Ndios. ² Dá chi ñayuu ká'an iin yú'u ko ní dákuá'a na, ko ká'an ta'on na xí'ín dao ka ñayuu, sava'a xí'ín Ndios vá ká'an na, dá chi ko kándaá ini dao ka ñayuu ña ká'an na, chi kían iin ña'a ko kátóni ini yo ni xí'o mií Espíritu ij Ndios noo ná. ³ Tído tá'an ñayuu kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios xí'ín dao ka ñayuu, na yó'o kúu na xí'o ña kua'ano cháá ka ñayuu xí'ín to'on Ndios, ta ká'an ni'ini na noo ná, ta xí'o ñaá ná tandee ini. ⁴ Chi na ká'an iin ka yú'u ko ní dákuá'a na, noón kúu na dákuá'ano mií vá ná. Tído na kásto'on xí'ín ñayuu to'on ni ñatiin na noo mií Ndios, na yó'o kúu na dákuá'ano ndidaá ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios. ⁵ Kóni yu'u ña kían ndidaá ndó ka'an iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, tído va'a cháá ka ví kían tá ná kasto'on ndó to'on ni ñatiin ndó noo mií Ndios xí'ín ñayuu. Dá chi va'a cháá ka kée na kásto'on to'on ni ñatiin na noo Ndios o duú ka na ká'an iin ka yú'u. Tído tá ió dao na ni ñatiin ña kándaá ini na ndi kóni kaa yú'u ká'an na ñoó, dá kían kua'ano ñayuu kuendá Jesús xí'ín to'on Ndios.

⁶ Sa'á ñoó, ñani, tá ná saa yu'u noo ndéi ndó xaan, ta kasá'í ka'in xí'ín ndó iin yú'u ko kándaá ini ndo, ¿ndi kían va'a ni'í ndo, tá dáá? Tído tá ná ka'in xí'ín ndó sa'a iin to'on saá ni xí'o Ndios nooí, o sa'a iin to'on ndichí ni'í noo ná, o sa'a iin to'on ni ñatiin noo ná, o sa'a iin ka to'on ndaa, dá kían kandaá ini ndo. ⁷ Miían ndaa ko náki'in tá'an nóo ta'on noo ká'an yír tuú xí'ín yír dáká'a ra. Tído tá ko ká'a rá tátto'on ki'o kánian ka'a rá, dá kían, ¿ndi kee yó

kandaꝑ ini yꝑ ndá yaa tuú nꝑ, o ndá yaa dáká'a na? ⁸ Ta tá ná o tuú ndísá'ano ra iin trompeta, dá kían, ¿ndi koo kandaꝑ ini soldado ñꝑ kánian kenduu ra mií rá ko'on rꝑ ná rꝑ? ⁹ Ta kꝑ'o dión ta'ani ndó'o ndo'ó tá ká'an ndo iin yú'u kꝑ kándaꝑ ini dao kꝑ ñꝑyuu. ¿Ndi kee na kandaꝑ ini nꝑ ñꝑ ká'an ndo? Ta noꝑ táchi vá ká'an ndo. ¹⁰ Kua'á nda'o yú'u ká'an ñꝑyuu ndéi ñꝑyúú yó'o, ta iin rá iin ñꝑyuu kándaꝑ ini yú'u ká'an nꝑ. ¹¹ Tído tá kꝑ kándaꝑ ini yu'u yú'u ká'an dao kꝑ ñꝑyuu, dá kían iin tꝑ tukú vá kúú yu'u noꝑ ná. Ta dión ta'ani iin nꝑ tukú vá kúú ná noꝑ yú'u. ¹² Sa'á ñꝑó ndo'ó, nꝑ kátoó kakomí choon xí'o Espíritu iꝑ Ndios, ndi'i cháá kꝑ ini ndo kakomí ndó choon dákuá'ano ndó dao kꝑ nꝑ kúú kuendá Jesús xí'in to'on Ndios.

¹³ Sa'á ñꝑó ndi ndáa ndó ká'an iin kꝑ yú'u ñꝑ kían kꝑ ní dákuá'a ndó, dá kían kaka ndo noꝑ Ndios ñꝑ ná kꝑ'o na ñꝑ kati'a ndó nandió né'e ndó ndi kóni kaa yú'u ká'an ndo. ¹⁴ Dá chi tá ká'an yu'u xí'in Ndios xí'in iin kꝑ yú'u kꝑ kándaꝑ ini, dá kían miían ndaꝑ ká'in xí'in ná xí'in espírituí, tído ñꝑ yó'o kꝑ chíndeéán ñꝑaxintónií. ¹⁵ ¿Ndá kían kee yu'u, tá dáá? Kánian ka'in xí'in Ndios xí'in espírituí, tído káni ta'anian ka'in xí'in ná xí'in ñꝑaxintónií. Kánian katai xí'in espírituí, tído káni ta'anian katai xí'in ñꝑaxintónií. ¹⁶ Chi tá kéká'ano ndó Ndios xí'in saꝑa'a espíritu ní ndó, ta nákaa iin nꝑ kꝑ kándaꝑ ini to'on ká'an ndo, dá kían, ¿ndi kee na kaa nꝑ: “Dión ná koo”, sa'á ndivé'e ni nꝑkꝑ'o ndó noꝑ Ndios? Chi kꝑ ní kándaꝑ ini nꝑ ndí kían ni ka'an ndo. ¹⁷ Chi miían ndaꝑ kuiti va'a ni kee ndó ni nꝑkꝑ'o ndó ndivé'e noꝑ Ndios, tído kꝑ ní sá'ano dao kꝑ ñꝑyuu xí'in to'on Ndios, chi kꝑ ní kándaꝑ ini nꝑ. ¹⁸ Náki'o

yu'u ndivé'e noo Ndios, dá chi ká'an cháa kaj dao ka yú'u, ña ko ní dákuá'i, o duú ndidaá ka ndo'ó. ¹⁹ Tído tá nákaa*i* ini ve'e noo náataka ndo, dá kían kátoó cháa kaj ká'in va'ará o'on kaa to'on, ña kían kánda*a* ini*i*, dá dána'i noo ndo, o duú ña ka'in ux*i* mil to'on xí'in iin yú'u, ña ko kánda*a* ini ñayuu.

²⁰ Ñani mi*i*, o sa kákuu ñaxintóni ndo ñaxintóni takuáli leé. Va'a kaan takuáli kakuu ndó, tído noo kuachi va, dá chi ko ná'a xí sa'a kuachi kini. Na yatá kakuu ndó noo ña nákani ini ndo sa'a ña'a Ndios. ²¹ Dá chi k*i*'o di'a kaá tuti i*i* Ndios: “Ka'in xí'in na ñoo*i* xí'in yú'u na tukú, xí'in iin yú'u ko ná'a ná. Ta va'ará xí'an dión ná keei, o kékuendá ta'on na ña ka'in xí'in ná, kaá sato'o yo Ndios.” ²² Sa'a ñoo, tá ká'an ndo iin ka yú'u, ña ko ní dákuá'a ndó, ñoo kían ná'a noo ñayuu ko kándisa ña ió Ndios xí'in ndó, tído ko chindeéan ñayuu sa kándisa. Tído tá kásto'on ndó xí'in ñayuu to'on ni ñatiin ndó noo mi*i* Ndios, ña yó'o kían chindeé cháa ka ñayuu kándisa o duú na ko kándisa.

²³ Sa'a ñoo tá ni nditútí ndidaá ndó ini ve'e noo náataka ndo, ta ndéi ndó ká'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta ni kasá*a* iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios o iin na ko kándisa, dá kaa na xí'in ndó ña lóko va kúu ndó. ²⁴ Tído tá ndidaá ndó ni kasá'a kásto'on to'on ni ñatiin ndó noo mi*i* Ndios, ta ni kasá*a* iin na ko kándisa o iin na kátoó kueídó'o to'on Ndios, ta kúu to'on yó'o kedaá xí'in ná, ta kanda*a* ini na ña kómí ná kuachi, dá kasá'a nakani ini na ña ko vá'a kée na. ²⁵ Dá kían nono nda maá ini ní*o* ná kanda*a* ini na ña ko vá'a kée na, dá taxí tá'an na naku*ita* xítí ná noo Ndios, ta keká'ano ñaá ná. Ta kaa na xí'in ndó: “Miían ndaa kuiti ió Ndios xí'in ndó.”

Koo ini ndo ña ndidaá ña'a kee ndó ná dákuá'anoan ndo íchi Ndios

²⁶ ¿Ndi koo kee yó viti, tá dáá, ñani? Tá ni nditúti ndó ini ve'e noo nátaaka ndo, dá keká'ano dao ndó Ndios xí'ín iin yaa, ta dao ka ndo dána'a to'on Ndios, ta dao ka ndo ka'an iin to'on saá ni natiin ndó noo mií Ndios, ta dao ka ndo ka'an yú'u ko ní dákuá'a ndó, ta dao ka ndo nandió né'e ndi kóni kaa yú'u ni ka'an dao na. Tído koo ini ndo kenda ndo ndidaá ña yó'o, dá ná kua'ano dao ka ndo íchi Ndios. ²⁷ Tá kua'an ndo ka'an ndo iin yú'u ko ní dákuá'a ndó, dá kían sava'a uu ndo, o oní ndo ka'an. Tído iin rá iin ni ndó ka'an. Ta kánian koo iin na tí'a nandió né'e ndi kóni kaa to'on ni ka'an ndo. ²⁸ Tído tá ko íin tí'a nandió né'e yú'u ni ka'an ndo, dá kían ná dá'a ni nakuíta ndó ka'an ndoán. Va'a kaan ndató'ón kayá ni ndó xí'ín Ndios. ²⁹ Ta dión ta'ani ná kee na kua'an kasto'on to'on ni natiin na noo mií Ndios ini ve'e noo nátaaka ndo. Sava'a uu na, o oní na ná ka'an. Ta dao ka ndo kandeí talí iní sa'á to'on ni ka'an na. ³⁰ Tído tá ni natiin iin na ió seídó'o iin to'on saá noo Ndios, dá kían ná katuu too na íin ká'an, dá kuu ka'an na sa'á to'on saá ni natiin na. ³¹ Iin rá iin ni ndó ya'a kasto'on to'on ni natiin ndó noo mií Ndios, dá kían ndidaá ndó kandaá cháá ka ini ndi kían kóni Ndios, dá koo cháá ka tandee iní ndo xí'ín ná. ³² Chi iin na ni natiin to'on noo mií Ndios kasto'on na, ió choon noo ndá'a ná ña katuu too na noo ká'an na, ³³ dá chi Ndios, na ndáño'o yó, ko kúu ta'on na iin Ndios xí'o ña nakuina vaá yo. Di'a xí'o na ña kandeí yó xí'ín ñaño'ó.

Táto'on kí'o kée dao ka na kúu ñayuu Ndios ini ve'e noo dákuá'a na, ³⁴ kánian tádi kandeí na ñá'a

ve'e noo náta_{ka} ndo dákuá'a ndó, chi ko ta'ón íchi ná ndató'ón ná. Dì'a kánian kaño'o na tixi ndá'a yíi ná tátó'on ki'o sa'ándá ley Ndios choon. ³⁵ Tá ndáa ña'a ko ní kándaa ini na, dá kían tá ná nasaa na ve'e na, dá ná ndató'ón ná yíi ná. Dá chi iin ña ka'an noo kían ña ndató'ón ná ini ve'e noo náta_{ka} ndo dákuá'a ndó. ³⁶ ¿Á sava'a noo ndo'ó ni natoon to'on Ndios, xini ndó? O, ¿á sava'a noo ndo'ó ní ni kasáaan, ká'án ndó?

³⁷ Tá ió iin káa ndó ká'án ña kúú ndó na ni natiin to'on noo mií Ndios, o ká'án ndó ña kómí ndó iin choon ni xi'o Espíritu ii Ndios noo ndo, dá kían kánian nakoni ndo ña choon táai noo tuti yó'o kúú choon sa'ándá Ndios, na kúú sato'o yo. ³⁸ Tá ió iin káa ndó ko nákoní ña dión kían, dá kían ná dá'a ni nakoni ndo ná. ³⁹ Sa'á ñoó, ñani, ndi'i ini ndo natiin ndó choon ña kasto'on ndó to'on ni ni'i ndo noo mií Ndios. Ta o sa chítuu ndó dao ka na ña ka'an na iin ka yú'u ko ní dákuá'a na, ⁴⁰ tído kee ndó ndidaá ña yó'o xí'ín ñaño'ó, ta yíko kee ndó ña.

15

Ká'an Pablo sa'a ndi koo tá ná nataki na ni xi'i

¹ Ñani mií, ko'ín kasto'in xí'ín ndó sa'á to'on va'a sa'a Jesucristo, tá'an ña sa ni daná'i noo ndo, tá'an ña ni natiin ndó, ta ndíta toon ndó xí'án. ² Tá ná kandita toon ndó xí'ín mií to'on va'a yó'o, ña ni daná'i noo ndo, dá kían ni'i ndo ña kaki ndó. Tá koó, dá kían ko chóon ta'on ña kándísa ndó.

³ Chi ña mií noo ni daná'i noo ndo kúú to'on ni xi'o mií Ndios noo, chi ni daná'i noo ndo ña ni xi'i Cristo Jesús sa'á kuachi yó, tá ki'o dión, dá ni xinkoo noo ká'an tuti ii Ndios. ⁴ Dá ni nduxi na. Ta

n̄i nataki n̄a t̄ixi kūu óni, dá n̄i x̄inkoo noo ká'an tuti īi Ndios. ⁵ Dá n̄i na'a noo ná noo Cefas. Ndi'i daá n̄i na'a noo ná noo ndin ux̄i uu t̄aa n̄i sa x̄ionoo x̄í'ín ná. ⁶ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo ná noo o'on ciento ka ñayuu kúú kuendá n̄a. Ta kua'a īi vá n̄a yó'o ndéi takí, tído dao na n̄i xi'i. ⁷ Tá n̄i ndi'i, dá n̄i na'a noo ná noo Jacobo. Ndi'i, dá n̄i na'a noo túku na noo ndidaá t̄aa kúú apóstol, tá'an r̄a n̄i kaxi na kane'e to'on na. ⁸ Nda noo ndi'i kuii, dá n̄i na'a noo ta'ani na noo mií yu'u, sa'á ñoo kúú t̄ato'on iin taló'o kueé n̄i kaki.

⁹ Ta kúú n̄a nóo cháa ka noo ndidaá ka apóstol, ta k̄o káni vían ña kananí yu'u ña kakuui apóstol, chí sa x̄ionoo yu'u sa kendava'i x̄í'ín n̄a kúú kuendá Jesús. ¹⁰ Tído sa'á ña man̄i n̄i kee Ndios x̄í'ín, sa'á ñoo n̄i kee na yu'u kúú iin apóstol. Ta ña man̄i n̄i kee na x̄í'ín yu'u, k̄o ní naá óon ta'an vaan. Di'a kéchón cháa kai o duú ndidaá ka ni t̄aa né'e to'on na. Tído o duú míi yu'u kéchón, mií vá Ndios kúú n̄a chindeé yu'u sa'á ña man̄i n̄i kee na x̄í'ín. ¹¹ Tído k̄o t̄a'ón ña'a kíán á yu'u o dao ka n̄a dána'a noo ndo. Chí sa'á ña yó'o dána'a ndi'i ndu, ta ña yó'o kíán kándisa ndó.

¹² Ndu'u kúú n̄a dána'a ña miian ndaa kuiti n̄i nataki Jesús tein n̄a n̄i xi'i, sa'á ñoo, ¿ndiva'a ká'an dao ndó ña o nátaki ta'on n̄a n̄i xi'i? ¹³ Tído tá ná o nátaki n̄a n̄i xi'i, dá kíán ní Cristo k̄o ní nátaki, ní kúu. ¹⁴ Tído tá k̄o ní nátaki Jesús, dá kíán k̄o chón ta'on to'on n̄i daná'a ndu noo ndo, ta ni ña kándisa ndó sa'a Jesús k̄o chón, ní kúu. ¹⁵ Tá k̄i'o dión kíán, dá kíán n̄i kandoo ndu kúú ndú n̄a ká'an to'ón sa'a Ndios, dá chí x̄í'o ndu kuendá ña Ndios kúú n̄a n̄i danátaki Cristo. Tído k̄o ní nátaki ta'on Cristo tá

miían ndaa o nátaki na ni xi'i, ní kúu. ¹⁶ Chi tá ná o nátaki na ni xi'i, dá kían ni Cristo ko ní nátaki ta'on, ní kúu. ¹⁷ Tá ko ní nátaki Jesús, dá kían ko choon ta'on ña kándéé iní ndo ná, ta kómí ii vá ndó kuachi noo Ndios. ¹⁸ Tá dión kían, dá kían ni naá óon va na ni xi'i íchi Cristo. ¹⁹ Sa'á ñoó tá sava'a ñayuú yó'o va ió tandéé iní noo yo xí'ín Cristo, dá kían nda'í cháá ka ndó'o yó o duú ndidaá ka ñayuu ndéi ñayuú yó'o.

²⁰ Tído miían ndaa kuiti va ni nátaki Cristo tein na ni xi'i, ta mií ná kúu na mií noo ni nátaki, sa'á ñoó miían ndaa nataki ndidaá ka ñayuu ni xi'i. ²¹ Ta sa'á iin tó'ón taa, sa'á ñoó ndidaá kúu ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani sa'á iin ka taa nataki na ni xi'i. ²² Chi sa'á ña ni kee Adán kuachi, sa'á ñoó ndidaá ñayuu xí'i. Ta dión ta'ani, sa'á ña ni nátaki Cristo, sa'á ñoó ndidaá ñayuu ni xi'i ní'í ña nataki na. ²³ Tído iin rá iin ña'a ió yíkoan táto'on k'i'o ni chikaa ini Ndios kooan. Chi dinñó'ó Cristo ni nátaki, dá tá ná nandió koo na kasaá na, dá ví nataki ñayuu kuendá na. ²⁴ Dá kasandaá kuú naá ñayuú yó'o, dá naki'o Cristo ndidaá kúu choon noo ndá'a tata Ndios tá ni ndi'i ni kandeé ná ni ditá ná choon noo ndá'a ndidaá ña sa komí ndée, xí'ín ndidaá ra sa sa'anda choon xí'ín ndidaá ra sa dandáki ñayuú yó'o. ²⁵ Dá chi miían kánian dándáki Cristo nda ná nataán ndi'i Ndios ta xiní u'u ñaá tixi sa'a ná. ²⁶ Dá nda noo ndi'i kuií, dá kían dánaá na ña xiní u'u ñaá, tá'an ña kédaá xí'ín yó, dá xí'i yo. ²⁷ Chi ndidaá vá ña'a nataán Ndios tixi sa'a Cristo. Tído tá kaáan ña ndidaá vá ña'a kaño'o tixi ndá'a ná, ko kóni kaaan ña kakaá ta'ani mií Ndios, chi mií vá ná kúu na ni nataán ndidaá kúu ña'a tixi sa'a ná. ²⁸ Tá ni ndi'i ni ndu'u ndidaá kúu ña'a tixi ndá'a Cristo, dá ndu'u

mií Cristo, na kúú de'e Ndios, tixi ndá'a mií Ndios, na ni nakí'o ndidaá kúú ña'a tixi ndá'a ná. Dá kían mií Ndios kakuu na mií noó noo ndidaá ña'a.

²⁹ Ta viti, ¿ndiva'a sódo ndúta dao ndó sa'á ñayuu ni xi'i tá ko kándisa ndó ña nataka na ni xi'i? ¿Ndiva'a sódo ndúta ndo sa'á na ni xi'i, tá dáá? ³⁰ Ta, ¿ndiva'a daá kuití ndó'o níno ndu'u sa'á to'on Ndios tá ná o náta na ni xi'i, tá dáá? ³¹ Ká'an ndaai xí'in ndó, ñani, ña sa'á ña kádi ini yu'u sa'á ña ni kee sato'o yo Jesucristo xí'in ndó, sa'á ñoó ndidaá kuu vá ió ña kuui. ³² Ta ni xió né'e tá'in xí'in ta tondó ndéi ñoo Éfeso, tído, ¿ndí kían va'a ni'i yu'u tá dión ná o náta na ni xi'i? Dá chi tá ná o náta ñayuu ni xi'i, dá kían: “Ná kasá'an yó, ta ná ko'o yó, ta ná xinió, dá chi iin taan kuu va yó.”

³³ O sa kí'o ndó mií ndó ña danda'i na ndo'ó, dá chi: “Tá xionoo ndó xí'in ta kini, dá kían dátuu vá rá ndo'ó noó ña va'a kée ndó.” ³⁴ Sa'á ñoó kánian ndito koo ini ndo, dá ná o yá'a ndó kee ndó kuachi noo Ndios. Chi ndéi dao ñayuu ko ná'a Ndios tein mií ndó xaan. Dión ká'an yu'u xí'in ndó, dá ná kaka'an noo ndo.

Kí'o di'a koo, dá nataka na ni xi'i

³⁵ Ndá ndi kuu ndato'on iin kaa ndo'ó, ta kaa ndo: “¿Ndi koo, dá nataka ñayuu ni xi'i? ¿Ta ndi koo yiki koño kandixi na noo nataka na?” ³⁶ Ñayuu xixi kúú ndó. Chi tá chí'i ndó iin tata noño'o ndo, miían ndusa kánian kuaan tii ñó'o, dá dákuitaan kakuuan iin yuku saá. ³⁷ Ta ña chí'i ndó noño'o ndo ko kían sa iin yuku kuí, di'a dinño'ó iin tata ichi kían chí'i ndó, miían kían noni tirió o dao ka tata. ³⁸ Tído mií vá Ndios kúú na xí'o ndi koo iin rá iin yuku tát'on

n̄i ch̄ikāa ini mií ná kooan, sa'á ñoó iin rá iin tata x̄i'ín yukuán.

³⁹ Ta dión ta'ani o duú iin nóo kúu ndidaá yikí koño. Ch̄i d̄iín vá kúu yikí koño ñayuu, ta sa d̄iín vá kúu yikí koño kirí kúu k̄iti. Ta sa d̄iín vá kúu yikí koño tiyaká, ta sa d̄iín vá kúu yikí koño kirí ió tōmi. ⁴⁰ Ió yikí koño kómí na ndéi induú, ta d̄iín vá kúu yikí koño kómí ñayuu ndéi noñó'o yó'o. Ch̄i ndato cháa ka yikí koño kómí na ndéi induú o duú yikí koño kómí na ndéi noñó'o yó'o. ⁴¹ Ta dión ta'ani d̄iín vá ndato ndiandii, ta d̄iín vá ndato yoo. Ta d̄iín vá ndato tiñoo. Ta d̄iín vá ndato dao tiñoo noo dao ka ri.

⁴² Ta k̄i'o dión ta'ani ndo'o na n̄i xi'i tá ná nataki na, ch̄i yikí koño na, ña n̄i nduxi, k̄ián té'i. Tído tá ná nataki na, dá k̄ián nani'i ná iin yikí koño, ña ni iin kuu o té'i. ⁴³ Ch̄i yikí koño n̄i nduxi kúu iin yikí koño kañó'ó ñayuu. Tído tá ná natakián, dá nduuan iin ña'a ndato. Ch̄i tá n̄i nduxian n̄i sa k̄ián iin ña'a koó ndée. Tído tá ná natakián, dá nduuan iin ña'a ió ndée. ⁴⁴ Tá n̄i nduxian, dá n̄i sa k̄ián iin yikí koño kómí na ndéi noñó'o yó'o. Tído tá ná natakián, dá nduuan iin yikí koño kómí na ndéi induú. Dá ch̄i ió yikí koño kómí na ndéi noñó'o yó'o, ta ió ta'ani yikí koño kómí na ndéi induú.

⁴⁵ Ch̄i ká'an tuti īi Ndios ña mií Ndios n̄i kava'a tāa mií noó, tá'an ra sa naní Adán, ta n̄i xi'o na ña n̄i sa takí ra. Tído Cristo, na n̄i kii sata Adán, noón kúu iin Espíritu xi'o ña kataki chíchí yó. ⁴⁶ Tído ko ní ni'i yo yikí koño kuendá induú mií noó, di'a n̄i ni'i yo yikí koño kuendá noñó'o yó'o va. Ndi'i, dá ni'i yo yikí koño kuendá induú. ⁴⁷ Ch̄i tāa mií noó n̄i sa kuu kuendá noñó'o yó'o, ch̄i n̄i kava'a ra

xí'ín ñó'o. Tído ƚaa kúú uu, ña kúú sato'o yo, noón kúú kuendá induú, chí ñi kii na chí induú. ⁴⁸ Dá chí ƚáto'on k̄i'o káa yikí koño sa komí ƚaa ñi kava'a xí'ín ñó'o, k̄i'o dión kúú yikí koño ña kúú kuendá noño'o yó'o. Ta yikí koño ña kúú kuendá induú kúúán ƚáto'on yikí koño ña ñi kii induú. ⁴⁹ Ta viti ndáa yikí koño yo ƚáto'on k̄i'o ñi sa kaa yikí koño ƚaa ñi sa kuu kuendá noño'o yó'o. Tído kasandaá iin kuu, dá nduu yikí koño yo ƚáto'on káa yikí koño ña ñi kii chí induú. ⁵⁰ Sa'á ñoó ká'in xí'ín ndó, ñani miíj, ña o kúu ta'on ndu'u koño yo xí'ín ñi yo noo dándáki Ndios. Chí ña'a túú, o kúu ta'on natiian kuendá noó ña'a ko túú.

⁵¹ Ta viti kónij ka'in xí'ín ndó sa'a iin ña'a ná'á iin tó'ón mií Ndios. O duú ndidaá vá yó kuu, tído ndidaá vá yó ndesaá Ndios yikí koño, ⁵² chí iin ndakána va kakuuan, ƚáto'on k̄i'o kée noo yo tá nákuani yo. Dión koo tá tuu trompeta noo ndi'i. Dá chí tá ñi tuu trompeta, dá nataki ña ñi xi'i, ta ni'i ná iin yikí koño o té'i. Ta ndidaá yó, ña ndéi takí, ndesaá Ndios yikí koño yo. ⁵³ Dá chí miíjan ndúsa nadaon yikí koño té'i yó'o, dá kandixi yó iin yikí koño, ña ñi iin kuu o té'i. Ta yikí koño yó'o, ña xí'i, kánian nadaoan, dá kandixi yó iin yikí koño, ña kían ni iin kuu o kuú.

⁵⁴ Tá ñi ndi'i ñi nadaon yikí koño té'i yó'o, ta ñi nandixi yó iin yikí koño ko té'i, ta tá ñi ndi'i ñi nadaon yikí koño yó'o, ña xí'i, ta ñi nandixi yó iin yikí koño, ña ni iin kuu o kuú, dá xinkoo to'on ká'an tuti ij Ndios, chí di'a kaáan: “Ñi kandeé Ndios ñi danaá ña noó ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i ña. ⁵⁵ Sa'á ñoó, yo'ó, ña kedaá xí'ín ñayuu, dá xí'i ña, ¿ndeí kua'an ion? Ta yo'ó, yáí ndii, ¿ndeí

kua'an ña sa kandeéón xí'ín ndii?" ⁵⁶ Chì ìon, ña kedaã xí'ín yó, dá xí'ì yó, kúú kuachi kée yó. Ta ley Moisés kían dátaì kuachi yó sa'á ña yá'a yó kee yó kuachi. ⁵⁷ Tído viti ná nakì'o yó ndivé'e noo Ndios, chì nì kandeé yó xí'ín ndidaá ña yó'o sa'á ña nì kee Jesucristo, na kúú sato'o yó. ⁵⁸ Sa'á ñoó, na manì miìj, kandita toon ndó, ta kandita ndaa ndó xí'ín ña ndaa kándisa yó. Ta ndì'i ini ndó kechóon ndó choon sato'o yó Ndios, ta o sa kátuu ndó kee ndóan. Chì ná'á vá mií ndó ña choon kée yó noó na kúú sato'o yó, o naá óon ta'an vaan.

16

Ká'an Pablo sa'á dì'ón dátaká ñayuu ñoó, dá chindeé ná na kúnda'í

¹ Ta viti ko'in ka'in xí'ín ndó sa'á dì'ón dátaká ndó, dá chindeé ndó na kúú ñayuu Ndios ndéi ñoo Jerusalén. Koo ini ndó kee ndó tátò'on kì'o nì sa'andaj choon noó na kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Galacia di'a. ² Ta iin iin kuu kas'á sa'a semana, kánian taó xóo iin rá iin ndó noó ya'i tátò'on kì'o nì nì'ì ndó noó nì kechóon ndó, ta taxi va'a ndóan. Dá kían tá ná saaj noo ndéi ndó xaan, ná dá'a nì nditútí ndóan mií hora daá. ³ Dá tá ná saaj noo ndéi ndó, dá kì'oi iin tuti noó taa nì ndukú mií ndó, dá tanda'í ra ko'on ra xí'ín dì'ón nì nditútí ndó chindeé ndó na kúnda'í ndéi ñoo Jerusalén. ⁴ Tído tá kánian ko'on yu'u, dá kían kane'e tá'an dáó rá ko'on ra xí'ín.

Kóni Pablo ko'on na korni'ini na ñoo Corinto cháá tiempo

⁵ Saaj noo ndéi ndó tá nì ndi'i nì ya'i chí kuendá Macedonia, chì Macedonia ñoó kánian ya'i. ⁶ Ndá

ndi kuu koo tóoi xí'ín ndó, o ndá ndi kuu kandooi kooi xí'ín ndó tein ndidaá yoo vixi, dá kuu chindeé ndó yu'u ná ko'in noo kánian ko'in. ⁷ Ko kónij ña kían chika'anda oon ni noo ndéi ndó, chij kónij kooi cháá tiempo xí'ín ndó tá k'io dión kóni na kúu sato'o yo. ⁸ Tído koo tóo vai ñoo Éfeso yó'o nda ná kasandaá kuu víko Pentecostés, ⁹ dá chij ndato nda'o nónó nooj kechóoin noo Ndios, ta ió iin tandeé ini ká'ano ña kua'a cháá ka ñayuu kandísa to'on Jesús, va'ará kua'a nda'o na xiní u'u ñaá.

¹⁰ Tá ni saa Timoteo noo ndéi ndó xaan, koo ini ndo keva'a ndó xí'ín xí, dá ná kadij ini xij koo xij xí'ín ndó, dá chij kéchóon xi noo na kúu sato'o yo táto'on k'io kéchóon mií yu'u. ¹¹ Ta ni iin ndó o sa kú'ichij ini koni ndo xí. Di'a koo ini ndo chindeé ndó xij, dá ná koo va'a ini xij nandió koo va'a xij kii xij noo ióij, dá chij ió yu'u ndátii ndisaa xij xí'ín dao ka ñani yo.

¹² Ta kónij ña kandaá ini ndo sa'a ñani yo Apolos. Ni seí nda'ávij noo ná ña saa na xí'ín dao ka ñani yo kande'é ná ndo'ó. Tído ko ní xín ta'on na saa na víti. Tído tá ni nono ná iin ka ta'ándá, dá saa na koo tóo na xí'ín ndó.

Xí'ín ndisá'án yó'o dándi'i Pablo ña ká'an na

¹³ Ta kaño'o ini ndo, ta kandita toon ndó xí'ín ña ndaa kándísa yó, ta cho'on taa ini ndo, ta ndakí koo ndó. ¹⁴ Ta noo ndidaá ña kée ndó, kee ndoan xí'ín ña kú'u ini ndo sa'a dao ka ñayuu.

¹⁵ Ñani, sa ná'á vá ndó ña na ve'e Estéfanos ni sa kuu na mií noo ni kandísa to'on va'a sa'a Jesús noo ñayuu ndéi chí kuendá Acaya xaan. Ta ná'á ta'ani ndó ña ni nak'io na mií ná ña chindeé ná ndidaá kúu na kúu ñayuu Ndios. ¹⁶ Ta seí nda'ávij noo ndo

ñā kueíd'o' ndó ndidaá k̄a ni ñayuu kée tát'o'on kée nā yó'o, xí'ín ndidaá k̄a nā chíndeé dao k̄a ñayuu, nā kéchóon noo choon yó'o.

¹⁷ Ta kádij nda'o inij sa'á ñā ni kasáa Estéfanas, xí'ín Fortunato, xí'ín Acaico, ta ni ndundeé inij, va'ará koó mií ndó ndéi xí'ín, ¹⁸ chí ni xi'o na tãndeé iní nooí tát'o'on k̄i'o kée ta'ani na xí'ín míí ndó. Ta koo ini ndo nakoni ndo ñayuu kée tát'o'on k̄i'o kée nā yó'o.

¹⁹ Ndidaá nā kúú kuendá Jesús ndéi chí kuendá Asia ká'an nā ndisá'án xí'ín ndó. Ta ñani yo Aquila, xí'ín k̄i'o yó Priscila, xí'ín ndidaá nā kúú kuendá Jesús náataka dákuá'a ve'e na ká'an nā ndisá'án xí'ín ndó sa'á ñā kúú ndó kuendá sato'o yo Jesús. ²⁰ Ta ndidaá nā kúú ñani yo ndéi yó'o ká'an nā ndisá'án xí'ín ndó. Ta viti chitó tá'an ndó noo ndo, ta ñā yó'o ná kakuu iin ñāñó'ó ka'an tá'an ndó ndisá'án sa'á ñā kúú ndó kuendá Jesús.

²¹ Ta yu'u kúú Pablo, ta táai ndisá'án yó'o kosaa noo ndo xí'ín ndá'a míí. ²² Ta tá ió iin káa ndó ko kóni Jesucristo, nā kúú sato'o yo, dá k̄ian chí'an nā katai ndo kee Ndios. Sato'o yo Jesús, nakí k̄i ní.

²³ Ta ná koo ñā manij xí'o sato'o yo Jesucristo xí'ín iin rá iin ndó. ²⁴ Kú'u ndava'o inij sa'á ndidaá ní ndó sa'á ñā kúú yó kuendá Cristo Jesús. Dión ná koo.

**Tuti yó'o kúú to'on Ndios, ta xí'o ña kuendá
sa'a Jesús
New Testament in Mixtec, Tezoatlán (MX:mx:Mixtec,
Tezoatlán)**

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Tezoatlán

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Tezoatlán [mx], Mexico

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Tezoatlán

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b81ac6b3-0ad5-5336-8d42-4c2703b04e9f